

20161613629

АГЕНЦИЈА ЗА ХРАНА И ВЕТЕРИНАРСТВО

Врз основа на член 49 став (4) од Законот за ветеринарно здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/07, 24/11, 136/11, 123/12, 154/15 и 53/16), директорот на Агенцијата за храна и ветеринарство донесе

ПРАВИЛНИК ЗА МЕРКИ ЗА СУЗБИВАЊЕ И ИСКОРЕНУВАЊЕ НА АВИЈАРНА ИНФЛУЕНЦА(*)

Член 1 Предмет

Со овој правилник се пропишува начинот и постапката за пријавување на болеста авијарна инфлуенца кај живината и дивите птици и мерки кои треба да се превземаат за сузбивање и искоренување на авијарна инфлуенца.

Член 2 Примена

Овој правилник се применува при спроведување на:

- 1) превентивни мерки кои се однесуваат на надзорот, раното откривање на авијарна инфлуенца и зголемување на степенот на свест и степенот за подготвеност за ризиците од авијарна инфлуенца;
- 2) минималните контролни мерки кои треба да се применуваат во случај на жариште на авијарна инфлуенца кај живина или други птици и рано откривање на можното ширење на вирусот на авијарна инфлуенца кај цицачите и
- 3) други дополнителни мерки за контрола на ширењето на вируси на инфлуенца кои потекнуваат од птиците на другите видови животни.

Член 3 Поими

(1) Поимите дефинирани во Законот за ветеринарно здравство („Службен весник Република Македонија“ бр. 113/07, 24/11, 136/11, 123/12, 123/15, 154/15 и 53/16) и прописите донесени врз основа на тој закон се применуваат и во овој правилник, освен доколку не се поинаку дефинирани со овој правилник.

(2) Одделни поими употребени во овој правилник го имаат следното значење:

- 1) “Авијарна инфлуенца” е инфекција кај живината или други птици предизвикана од било кој вирус А на инфлуенца:
  - на подтиповите Н5 или Н7 или
  - со венски индекс на патогеност кај шест неделни пилиња поголем од 1.2;

(*) Со овој правилник се врши усогласување со Директивата на Советот 2005/94/ЕЗ од 20 Декември 2005 година за мерки на Заедницата за контрола на авијарна инфлуенца, број 32005L0045 и Одлука на Комисијата 2006/437/ЕЗ од 4 август 2006 година за одобрување на дијагностички прирачник за птичји грип како што е предвидено во Директивата на Советот 2005/94/ЕЗ, број 32006D0437.

2) “Високо патогена Авијарна инфлуенца (во понатамошниот текст: ВПАИ)” е инфекција кај живината или други птици предизвикана од:

- вируси на авијарна инфлуенца од подтиповите Н5 и Н7 со геномска секвенца кодифицирана за многукратни основни аминокиселини на местото на врзување на хемаглутининска молекула слична со таа кај другите вируси на ВПАИ, со тоа што молекулата на хемаглутинин може да биде врзана со убикватна протеаза од домаќинот или

- вируси на авијарна инфлуенца со венски индекс на патогеност кај шест неделни пилиња поголем од 1.2;

3) “Ниско патогена Авијарна инфлуенца (во понатамошниот текст: НПАИ)” е инфекција кај живината или други птици предизвикана од вируси на авијарна инфлуенца од под типовите Н5 и Н7 кој не влегува во дефиницијата од точка 2) на овој член;

4) „живина“ се сите птици кои се одгледуваат или чуваат во затворен простор за производство на месо или јајца за конзумирање, производство на други производи, за обновување на популацијата на дивеч или за целите на било која програма за одгледување и производство на овие категории на птици;

5) „дива птица“ е птица која живее слободно и која не се чува во ниедно одгледувалиште дефинирано во точка 8 од овој член;

6) „други птици“ се сите останати видови на птици, различни од живина кои се чуваат во кафези или друг затворен простор од било која друга причина различна од оние утврдени во точка 4 од овој член, вклучително и на оние кои се чуваат за претстави, трки, изложби, натпревари, одгледување или ставање во промет;

7) „официјално регистрирани ретки видови на живина или други птици“ се сите птици кои се чуваат во кафези или затворен простор, а кои надлежните органи официјално ги признале како редок вид;

8) „одгледувалишта“ се сите земјоделски стопанства или објекти, вклучувајќи и инкубаторски станици, циркуси, зоолошки градини, продавници за домашни миленичиња, пазари за птици и птичарници, каде што се одгледува или се чува живина или други птици, со исклучок на кланици, превозни средства, простории и центри за карантин, гранични инспекциски пунктови и лаборатории овластени од Агенцијата за чување на вирус на авијарна инфлуенца;

9) „комерцијално одгледувалиште за живина“ е одгледувалиште каде што се чува живина за комерцијални цели;

10) „некомерцијално одгледувалиште за живина“ е одгледувалиште каде што одгледувачите чуваат живина или други птици:

а) за сопствена конзумација или

б) како миленичиња;

11) „оддел за живина“ или „оддел за други птици“ е одгледувалиште или дел од одгледувалишта под заеднички систем на биолошка сигурност, во кој се сместени живина или потпопулација на други птици, со јасно утврден здравствен статус во однос на авијарната инфлуенца подложени на одреден надзор, контролни мерки и мерки за биолошка сигурност;

12) „јато“ е сета живина или други птици кои се одгледувани во една-единствена производна единица;

13) „производна единица“ е единица од било кое одгледувалиште, која по оценките на официјален ветеринар е целосно независна од било која друга единица во тоа одгледувалиште, во однос на нејзината локација или на секојдневното ракување со живината или другите птици, коишто таму се чуваат;

14) „еднодневни пилиња“ е живина помлада од 72 часа, која сè уште не е хранета и мошусни патки (*Cairina moschata*) или нивни мелези, помлади од 72 часа, без разлика дали се или не се хранети;

15) „дијагностички прирачник“ е прирачник за дијагностицирање на авијарна инфлуенца пропишан во член 34 став (1) на овој правилник;

16) „живина или други птици за кои постои сомнеж дека се заразени“ се живина или други птици коишто покажуваат клинички знаци или пост-мортални промени или реакции на лабораториски тестови со кои присуството на авијарна инфлуенца не може да се исклучи;

17) „сопственик“ е секое лице или лица, физички или правни, кои имаат сопственост над живината или другите птици, или кои се надлежни за чување на такви птици, било тоа да е за или да не е за комерцијални цели;

18) „официјална контрола“ е активност преземена од страна на официјален ветеринар за потврда на исполнетоста и примената на барањата од овој правилник;

19) „убивање“ е секој процес различен од колење, со кој се предизвикува смрт на цицач, живина или други птици;

20) „колење“ е секој процес со кој се предизвикува смрт на цицач или на домашно животно со крвавење, заради потребите за конзумација од страна на луѓето;

21) „уништување“ е акт на собирање, превоз, складирање, ракување, обработка и употреба или уништување на животински нуспроизводи во согласност со Законот за нуспроизводи од животинско потекло,

22) „банка за вакцини“ се соодветни објекти и простории определени за складирање резерви од вакцини за авијарна инфлуенца;

23) „контактно одгледувалиште“ е одгледувалиште каде вирусот на авијарна инфлуенца е можно да бил внесен како резултат на местоположбата на одгледувалиштето, движењето на лица, живина или други птици, возила или на некој друг начин;

24) „сомнително жариште на авијарна инфлуенца“ е одгледувалиште за кое Агенцијата се сомнева за присуство на авијарна инфлуенца;

25) „жариште на авијарна инфлуенца“ е одгледувалиште во кое Агенцијата потврдила присуство на авијарна инфлуенца;

26) „примарно жариште“ е жариште кое не е епидемиолошки поврзано со претходно жариште во исто епидемиолошко подрачје или е прво жариште во различно епидемиолошко подрачје;

27) „стратегија за разграничување на заразени од вакцинирани животни (ДИВА)“ е стратегија на вакцинирање, која овозможува да се направи разлика меѓу вакцинирани/заразени и вакцинирани/незаразени животни, преку примена на дијагностички тест наменет за детектирање на антитела против локалниот вирус и употребата на невакцинирани сентинелни птици;

28) „цицач“ е животно од родот *Mammalia*, со исклучок на човекот;

29) „мрша“ се однесува на труп од живина или други птици или делови од истите, кои умреле или биле убиени и се несоодветни за човечка употреба и

30) „дијагностички примерок“ е било кој животински материјал вклучувајќи и превоз на цел труп за дијагностичко испитување или истражувачки цели, со исклучок на живи заразени животни.

Член 4

Пријавување на болеста авијарна инфлуенца

(1) Секое присуство или сомнеж на авијарна инфлуенца се пријавува веднаш, односно во што е можно пократок рок до Агенцијата.

(2) Официјалниот ветеринар на територијата каде е потврдена авијарна инфлуенца треба да ги обезбеди податоците дадени во Прилог 1 кој е составен дел на овој правилник за:

1) одгледувалиштата каде е потврдено жариште на авијарна инфлуенца кај живината и дивите птици;

2) потврдените сличаи на авијарна инфлуенца во кланици или средства за превоз;

3) потврдените сличаи на авијарна инфлуенца на граничен премин, објекти за карантин или центри кои работат со увоз на живина или дриги птици.

(3) Агенцијата треба да ги пријави резултатите од сите контроли на надзор за авијарна инфлуенца спроведени кај цицачите.

(4) Агенцијата во рок од 24 часа од потврдување на примарното жариште или потврдување на жариште во кланица или средства за превоз, треба да ги пријави преку АДНС – системот за пријавување на болести на Европската Унија, податоците дадени во Прилог 1 на овој правилник.

Член 5

Епидемиолошко испитување

(1) Епидемиолошкото испитување на сомнителни случаи или жаришта на авијарна инфлуенца се врши врз основа на прашалник, подготвен во рамките на планот за итни мерки во согласност со член 39 од овој правилник.

(2) Епидемиолошкото испитување се однесува на:

1) временскиот период на присуство на вирусот на авијарната инфлуенца на одгледувалиштето или во други простории или во средства за превоз, пред да биде пријавена болеста или поставен сомнежот;

2) можното потекло на авијарната инфлуенца;

3) идентификување на сите контактни одгледувалишта;

4) движењата на живина, другите птици, лица, цицачи, возила или било кој други предмети или материи или други начини кои веројатно предизвикале ширење на вирусот на авијарната инфлуенца.

(3) Агенцијата врз основа на епидемиолошкото испитување:

1) одлучува за примена на дополнителни мерки за контрола на болеста, како што е предвидено во член 9 од овој правилник и

2) одобрува исклучоци како што е утврдено со овој правилник.

(4) Во случај кога епидемиолошкото испитување упатува дека вирусот на авијарна инфлуенца веројатно е внесен или се проширил на одгледувалишта од друга држава, Агенцијата веднаш го информира надлежниот орган на таа држава.

Член 6

Мерки кои треба да се превземат во случај на сомнеж на присуство на авијарна инфлуенца на одгледувалиште

(1) По добивање на пријава на сомнеж на авијарна инфлуенца на одгледувалиште, официјалниот ветеринар треба веднаш да превземе мерки за испитување во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник со цел да потврди или исклучи присуство на болест.

(2) Во случај кога сомнежот за присуство на авијарна инфлуенца на одгледувалиште не може да се исклучи, одгледувалиштето се става под службен надзор и се спроведуваат следните мерки:

1) пребројување или проценка на бројот на живината, други птици и сите цицачи од домашните видови во однос на нивната категорија, тип и вид;

2) изготвување листа од одгледувалиштето со приближниот број на живина, други птици и сите цицачи од домашните видови кои се болни, угинати или за кои постои веројатност дека се заразени, по старосна и производна категорија. Листата се ажурира дневно за да се имаат во евиденција новите ведења и угинувањата во текот на периодот од поставувањето на сомнежот. Листата се изготвува по барање на официјалниот ветеринар;

3) ограничување на живината и другите птици во нивните живеалишта или на некое друго место каде можат да бидат изолирани и каде се спречува контакт со друга живина, други птици или диви птици;

4) забрана за внесување или изнесување на живина и други птици во и од одгледувалиштето;

5) забрана за изнесување на мрши, месо вклучувајќи и внатрешни органи од живина или други птици, храна за животни, прибор, материјали, отпад, цврсто ѓубре од живина или други птици, простирка или било што друго што би можело да ја пренесе болеста од одгледувалиштето без претходно одобрување од официјален ветеринар и спроведување на соодветни мерки на биосигурност за да се намали ризикот од ширење на авијарна инфлуенца;

6) забрана за изнесување на јајца од одгледувалиштето;

7) забрана за влез или излез на лица, возила, опрема и цицачи од домашните видови од одгледувалиштето без претходно писмено одобрение од официјален ветеринар;

8) поставување на соодветни средства за дезинфекција на влезот и излезот на објектите каде е сместена живината и други птици како и на влезот и излезот од одгледувалиштето, согласно насоките дадени од официјалниот ветеринар и

9) спроведување на епидемиолошко испитување во согласност со член 5 од овој правилник.

(3) Официјалниот ветеринар покрај земањето на примероци за лабораториско испитување согласно став (1) на овој член, може да земе примероци и од други одгледувалишта. Во тие одгледувалишта официјалниот ветеринар може да не примени некои или сите мерки од став (2) на овој член.

Член 7

Исклучоци од примена на мерки кои се применуваат во случај на сомнеж на присуство на авијарна инфлуенца на одгледувалиште

(1) Агенцијата може да одобри исклучоци од примена на мерките утврдени во член 6 став (2), точки 3), 4) и 5) од овој правилник, врз основа на проценка на ризик, земајќи ги во предвид мерките за претпазливост и крајната дестинацијата на која птиците и производите се пренесуваат.

(2) Агенцијата може да одобри исклучоци од примена на мерките од член 6 став (2), точка 8) од овој правилник, во случај на други птици кои се чуваат во некомерцијални одгледувалишта.

(3) Агенцијата може да одобри во однос на членот 6 став (2), точка 6) од овој правилник движење на јајцата вклучувајќи ги и јајцата за ведење:

1) директно до одобрен објект за производство на производи од јајца во согласност со Законот за безбедност на храна, доколку се исполнети условите дадени во Прилог 2 кој е составен дел на овој правилник или

2) за уништување.

Член 8

Времетраење на мерките кои се применуваат на одгледувалиштата во случај на сомнеж на присуство на авијарна инфлуенца

Мерките кои се применуваат во одгледувалиштата во случај на сомневање на појава на жариште на авијарна инфлуенца согласно член 6 од овој правилник, се применуваат сè додека Агенцијата не го исклучи присуството на авијарна инфлуенца во одгледувалиштето.

Член 9

Дополнителни мерки кои треба да се превземат врз основа на епидемиолошко испитување

Врз основа на резултатите од епидемиолошките испитувања, за одгледувалишта кои се сместени во област со голема густина на населеност со живина, Агенцијата може да:

1) забрани привремено движење на живината, други птици и јајца и движење на превозни средства поврзани со живинарската индустрија во одредена област или во целата држава. Ова ограничување може да се прошири и на движење на цицачи од домашните видови но не повеќе од 72 часа освен доколку не е оправдано од исклучителни околности;

2) примени мерки согласно членот 10 од овој правилник. Примената на овие мерки може да биде ограничена на живина или на други птици, за кои постои сомнеж дека се заразени и на нивните производствени единици. Примероци од живината или други птици се земаат кога истите ќе бидат нештетно уништени, со цел сомневањето на појава на жариште да се потврди или исклучи во согласност со процедурите предвидени со дијагностичкиот прирачник од член 34 став (2) на овој правилник;

3) формира привремена контролна зона околу одгледувалиштето и доколку е потребно одобрува примена на некои или сите мерки предвидени во членот 6 став (2) од овој правилник, во одгледувалиштата во таа зона.

Член 10

**Мерки кои треба да се превземат во случај на
потврда на присуство на авијарна инфлуенца
на одгледувалиште**

Во случај на потврда на присуство на ВПАИ на одгледувалиште покрај мерките од член 6 став (2) на овој правилник се спроведуваат и следните мерки:

1) убивање на живината и другите птици во одгледувалиштето без одлагање под официјален надзор. Убивањето се врши на начин со кој се избегнува ризикот од ширење на авијарната инфлуенца за време на убивањето, особено во текот на превозот;

2) агенцијата може да одобри отстапување од точка 1) на овој став за одредени видови живина или други птици врз основа на проценка на ризикот од понатамошното ширење на авијарна инфлуенца. Агенцијата може да превземе соодветни мерки за да го ограничи можното ширење на авијарна инфлуенца на дивите птици во одгледувалиштето;

3) нештетно отстранување на мршите од живина, птици кои угинале или се убиени, и јајцата за ведење и консумирање под надзор на официјален ветеринар;

4) живината изведена од јајца од одгледувалиштето, во текот на периодот меѓу можниот датум на појава на ВПАИ во одгледувалиштето и примената на мерките предвидени во член 6 став (2) од овој правилник, треба да биде ставена под официјален надзор, и врз неа се врши испитување во согласност со дијагностичкиот прирачник даден во член 34 на овој правилник;

5) месото од закланата живина и јајцата за ведење и консумирање произведени на одгледувалиштето во периодот помеѓу можниот датум на појава на ВПАИ и примената на мерките утврдени во член 6 став (2) од овој правилник, треба да бидат лоцирани и уништени под надзор на официјален ветеринар;

6) сите супстанци, предмети, отпад и храна за животни кои може да се контаминирани се уништуваат или подлежат на третман со кој се обезбедува уништување на авијарната инфлуенца во согласност со инструкциите од официјалниот ветеринар;

7) цврстото и течното ѓубре и простирката кои може да се контаминирани, се третираат во согласност со одредбите за чистење и дезинфекција утврдени во членот 32 од овој правилник;

8) по отстранување на мршите, објектите кои се користеле за нивно чување, пасиштата или земјиштето, опремата која може да биде контаминирана и возилата користени за превоз на живина или други видови птици, мршите, месото, храната, цврстото и течното ѓубре, простирка и било кој материјал или супстанца за кои постои сомневање дека се контаминирани, се чистат, дезинфицираат или третираат во согласност со една или повеќе од мерките утврдени во член 32 од овој правилник;

9) забрана за влез и излез на други птици или домашни цицачи без одобрување од официјален ветеринар, освен за цицачи од домашните видови кои имаат пристап само до просторот за живеење на луѓето при што секој контакт на овие животни со живина или други птици може да се исклучи;

10) спроведување на целосна епидемиолошка истага во согласност со член 5 на овој правилник и

11) изолатот на вирусот во случај на примарно жариште се испраќа на лабораториско тестирање за идентификување на генетскиот поттип, во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник.

Член 11

Исклучоци кои се однесуваат на примена на мерки на одредени одгледувалишта

(1) Агенцијата врз основа на проценка на ризик може да одобри исклучоци од примена на мерките утврдени во член 10 точки 1) и 2) и член 12 од овој правилник.

(2) Агенцијата може да одобри исклучоци од примена на мерките од член 10, точки 1) и 2) од овој правилник во случај на појава на жариште на авијарна инфлуенца во некомерцијални одгледувалишта, одгледувалишта за птици миленици, циркуси, золошки градини, продавници за птици, национални паркови, ограден простор каде живина и други птици се чуваат за научни цели или други цели поврзани со заштита на загрозените видови на официјално регистрирани ретки раси на живина или други птици, доколку таквите исклучоци не ја доведуваат во опасност контролата на болеста и се во согласност со националното законодавство.

(3) Кога се одобрени исклучоци од став (2) на овој член, официјалниот ветеринар обезбедува дека живината и другите птици:

1) се целосно изолирани од друга живина, други птици и диви птици;

2) подлежат на понатамошен надзор и лабораториско тестирање во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник се додека не се утврди дека истите не претставуваат опасност за понатамошно ширење на ВПАИ и

3) нема да се преместуваат од одгледувалиштето од кое потекнуваат, освен доколку кога по инструкции и надзор од официјалниот ветеринар се праќаат директно на колење или во друго одгледувалиште.

(4) Официјалниот ветеринар може да одобри исклучок од примена на член 10 точка 5) на овој правилник, така што на јајцата вклучувајќи ги и јајцата за ведење се движат директно до одобрен објект за производство на производи од јајца во согласност со Законот за безбедност на храна, доколку се исполнети условите дадени во Прилог 2 кој е составен дел на овој правилник.

Член 12

Мерки што треба да се превземат во случај на потврда на присуство на ВПАИ во одгледувалишта составени од различни производни единици

(1) Во случај кога е потврдено присуство на ВПАИ на одгледувалиште кое се состои од две или повеќе одвоени производни единици, официјалниот ветеринар може да одобри исклучоци од примена на одредбите на член 10 точки 1) и 2) од овој правилник за производни единици со живина и други птици на одгледувалиштето каде што не постои сомнеж за ВПАИ. Овие исклучоци се применуваат само во случај кога структурата, големината и растојанието помеѓу производните единици како и активностите кои се вршат на истите се такви што производните единици представуваат комплетно одвоени објекти за сместување, чување и одгледување при што е оневозможено ширење на вирусот од една на друга производна единица.

(2) Во случај на примена на исклучоците од став (1) на овој член, истите се спроведуваат со јасни насоки за нивна примена при што треба да се запазат гаранциите во однос на здравствената заштита на животните.

Член 13

Мерки кои треба да се превземат во контактното одгледувалиште

(1) За контактното одгледувалиште се смета секое одгледувалиште за кое врз основа на епидемиолошкото испитување направено во согласност со член 5 од овој правилник, не може да се исклучи можноста болеста да се пренесе од друго одгледувалиште. Агенцијата одлучува кое одгледувалиште ќе се смета за контактното одгледувалиште.

(2) Одредбите од член 6 став (2) на овој правилник се применуваат во контактното одгледувалиште од став (1) на овој член се додека официјално не се исклучи сомнежот на авијарна инфлуенца во согласност со насоките дадени во дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник.

(3) Врз основа на епидемиолошките испитувања, во контактните одгледувалишта од став (1) на овој член може да се применат мерките од членот 10 на овој правилник, особено доколку контактното одгледувалиштето е лоцирано во област со голема густина на населеност на живина. Главните критериуми врз основа на кои се одлучува за применување или неприменување на мерките од член 10 на овој правилник се дадени во Прилог 3 кој е составен дел на овој правилник.

(4) Во контактните одгледувалишта од став (1) на овој член може да се применат мерките од член 10, точка 1) од овој правилник при што од убиената живина или други птици треба да се земат доволен број на примероци во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник со цел да се потврди или исклучи присуството на ВПАИ на контактното одгледувалиште.

(5) Агенцијата треба да обезбеди сите одгледувалишта во кои се убиени или уништени живина или други птици, каде што има последователно потврда на авијарна инфлуенца, објекти или било која опрема која може да биде контаминирана и возилата користени за превоз на живина или други видови птици, мршите, месото, храната, цврстото и течното ѓубре, простирка и било кој материјал или супстанца за кои постои сомневање дека се контаминирани, се чистат, дезинфицираат или третираат во согласност со една или повеќе од методите превидени во член 32 од овој правилник.

Член 14

Формирање на заштитни зони, зони под надзор и поширока зона под ограничување во случај на потврда на присуство на ВПАИ

(1) Веднаш по добивање на официјална потврда на ВПАИ, се формира заштитна зона во радиус од најмалку три километри околу одгледувалиштето и зона под надзор со радиус од најмалку десет километри околу одгледувалиштето.

(2) Агенцијата врз основа на проценка на ризик, може да одобри исклучок од примена на мерките утврдени во ставовите (1), (3), (4) и (5) од овој член, како и мерките утврдени во член 16, 17, 18, 19 и 20 од овој правилник во случај на потврда на жариште на ВПАИ во некомерцијални одгледувалишта, одгледувалишта за птици миленици, циркуси, золошки градини, продавници за птици, национални паркови, ограден простор каде живина и други птици се чуваат за научни цели или други цели поврзани со заштита на загрозените видови на официјално регистрирани ретки раси на други птици доколку не содржат живина и доколку таквите исклучоци не ја доведуваат во опасност контролата на болеста и се во согласност со националното законодавство.

(3) При формирањето на заштитната зона и зоната под надзор од став (1) на овој член, треба да се земат во предвид следните критериуми:

- 1) епидемиолошкото испитувања направено во согласност со член 5 на овој правилник;
- 2) географската поставеност, особено природните и вештачки граници;
- 3) локацијата и близината на други одгледувалишта со приближна бројка на живина присутна на тие одгледувалишта;
- 4) патиштата на движење и трговија на живина и други видови птици;
- 5) објектите и персоналот кои се на располагање за спроведување на мерките за контрола на болеста и движењето на живината или други птици, мршите, цврсто или течно ѓубре и употребената простирка, особено доколку живината или други птици треба да се убијат и отстранат од одгледувалиштето од кое потекнуваат.

(4) Агенцијата формира поширока зона под ограничување околу заштитната зона и зоната под надзор имајќи ги во предвид критериумите утврдени во став (3) од овој член.

(5) Во случај кога заштитната зона, зоната под надзор или пошироката зона под ограничување опфаќа територија од соседна држава Агенцијата веднаш го информира централниот надлежен орган на таа држава и соработува за формирање на зоните.

Член 15

Општи мерки кои треба да се превземат во заштитната зона и зоната под надзор

(1) Во заштитната зона и зоната под надзор се спроведуваат следните општи мерки:

1) следење на движењето на живина и другите птици, месо, јајца, мрши, храна, отпадоци, луѓе кои биле во контакт со заразена живина или други птици или возила кои се поврзани со живинарската индустрија кои може да го рашират вирусот на авијарна инфлуенца;

2) на барање на официјален ветеринар, доставување на релевантни информации од страна на сопствениците, кои се однесуваат на живина или други видови птици и јајца кои влегуваат или излегуваат од одгледувалиштето.

(2) Агенцијата, се грижи за подигање на јавната свест за воведените забрани во заштитната зона и зоната под надзор за сите засегнати лица. Информациите за предвидените забрани се проследуваат преку огласувања во телевизиски и печатени медиуми, објави на официјалната веб страна на Агенцијата или друг начин кој ќе го утврди Агенцијата.

(3) Во одгледувалишта и области под ризик, доколку епидемиолошки е оправдано или други докази наведуваат, Агенцијата може да примени превентивна програма за искоренување, вклучително превентивно колење или убивање на живина или други видови птици.

Член 16

Други мерки кои треба да се превземат во заштитна зона

(1) Покрај мерките од член 15 од овој правилник, во заштитната зона се спроведуваат и следните мерки:

- 1) попис на сите одгледувалишта во најкраток временски рок;
- 2) посета на сите комерцијални одгледувалишта од страна на официјален ветеринар во временски период утврден од Агенцијата заради клиничко испитување на живината и други птици и доколку е потребно земање на примероци за лабораториски тестови во

согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник. Официјалниот ветеринар за посетите составува записник. Посета на некомерцијални одгледувалишта од страна на официјален ветеринар е задолжителна пред престанок на ограничувањата во заштитната зона;

3) спроведување на дополнителен надзор во заштитната зона во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник со цел да се идентификуваат сите понатамошни ширења на авијарна инфлуенца во одгледувалиштата лоцирани во заштитната зона;

4) ограничување на живината и другите птици во нивните живеалишта или на друго место каде можат да бидат изолирани од контакт со друга живина, други птици или диви птици;

5) нештетно отстранување на мршите;

6) чистење, дезинфекција или третман без одлагање или во најкраток временски рок, во согласност со упатствата и постапките од член 32 на овој правилник на:

а) возила и опрема кои се користени за превоз на живина или други птици, месо, храна, течно и цврсто ѓубриво и простирката и материјали кои може да бидат контаминирани и

б) сите делови на возилата користени од страна на персоналот или други лица кои влегуваат или излегуваат од одгледувалиштата и кои може да бидат контаминирани;

7) забрана за влез или излез од одгледувалиштата на живина, други птици или цицачи од домашните видови без претходно одобрение од официјален ветеринар, освен за цицачи од домашните видови кои живеат само во објектите за живеење на луѓето во кои тие немаат контакт со живина и други птици и немаат пристап до кафези или објекти каде живината или други птици се чуваат;

8) задолжително пријавување до официјален ветеринар и спроведување на истрага во согласност со дијагностички прирачник од член 34 од овој правилник на секој случај на зголемен морбидитет, смртност и пад на несивост;

9) примена на соодветни хигиенски мерки кај сите лица при влез и излез во и од одгледувалиштето за да се намали ризикот на ширење на вирусот на авијарна инфлуенца;

10) водење на записи за посетите на сите посетители на одгледувалиштето освен жителите на тоа одгледувалиште заради олеснување на надзорот и контрола на болеста. На барање на официјален ветеринар записите треба да бидат достапни на увид. Вакви записи не се водат за посетители на золошки градини и национални паркови во кои посетителите немаат пристап до областите каде се чуваат птиците;

11) забрана за отстранување или разнесување на употребена простирка, цврсто или течно ѓубре од одгледувалиштето во заштитната зона, освен во случаи кога за тоа постои одобрување од Агенцијата и истите се под контрола на официјален ветеринар. Превозот на цврсто или течно ѓубре од одгледувалиштето до одобрен објект заради складирање или понатамошно третирање за уништување на можното присуство на вирусот на авијарна инфлуенца се врши доколку се обезбедени мерки на биосигурност;

12) забрана за одржување на саеми, пазари, изложби или други видови на собири на живина или други птици во заштитната зона и

13) забрана за обновување на популација на дивеч во заштитната зона со живина или други птици.

(2) Во однос на движење и превоз се спроведуваат следните мерки:

1) забрана за движење и превоз на живина, други птици, несилки, еднодневни пилиња, јајца, месо од живина и мрши од одгледувалишта во заштитната зона по патишта и железница, освен по приватни сервисни патишта на одгледувалиштето;

2) забрана за превоз на месо од живина од кланици, објекти за сечење и ладилници освен во случаи кога тоа месо е произведено:

а) од живина кој потекнува надвор од заштитните зони и е складирано и се превезува одвоено од месо кое потекнува од живина во заштитната зона или

б) најмалку 21 ден пред проценката за најраната можна инфекција на одгледувалиштето во заштитната зона и кое после производството било складирано и транспортирано одвоено од месото произведено после тој датум и

3) забраната од точка 1) и 2) на овој став не се однесува на транзит преку заштитната зона по патишта или железница без растовар и запирање.

(3) По исклучок од мерките утврдени во став (2) на овој член официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на живина која потекнува од одгледувалиште од заштитната зона, за колење до одобрена кланица, доколку е исполнето следново:

1) живината за колење е клинички прегледана во текот на 24 часа пред испраќањето во кланица од страна на официјален ветеринар, со цел да се исклучи присуство на клинички знаци кои би упатувале на ВПАИ;

2) доколку се смета за потребно, официјалниот ветеринар испратил примероци на лабораториско испитување согласно дијагностичкиот прурачник даден во член 34 од овој правилник со добивање на негативен резултат;

3) живината се превезува во возила запечатени од официјален ветеринар или под надзор на официјален ветеринар;

4) официјалниот ветеринар кој е одговорен во назначената/одобрената кланица е информиран пред испораката на живина и по пристигнување на живината официјалниот ветеринар надлежен во кланицата за тоа го известува официјалниот ветеринар надлежен во местото од кое потекнува живината;

5) живината која потекнува од заштитната зона во кланицата се чува одвоено од останатата живина и се коле одвоено или во различно време од останатата живина во кланицата и по можност на крај на работниот ден; По завршувањето на колењето се врши чистење и дезинфекција;

6) официјалниот ветеринар во кланицата ја прегледува живината пред и по колењето со посебно внимание на знаци кои упатуваат на авијарна инфлуенца и превзема соодветни мерки доколку таквите клинички знаци се приметат;

7) месото од закланата живина не е наменето за извоз и се означува со жиг за ограничена употреба согласно националното законодавство и

8) месото се обработува, сече, превезува и складира одвоено од месото кое е наменето за извоз и се манипулира на начин да се избегне неговата употреба во производи од месо наменети за извоз.

(4) По исклучок од став (2) од овој член, официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на живина за итно колење која потекнува надвор од заштитната зона во одредена кланица во заштитната зона и понатамошен превоз на месото добиено од таа живина доколку е исполнето следново:

1) официјалниот ветеринар кој е одговорен во одобрената кланица е претходно информиран за испраќање на пратката на живина. По колењето на живината, официјалниот ветеринар надлежен за кланицата го информира официјалниот ветеринар надлежен за местото од кое потекнува живината дека колењето е завршено;

2) живината за колење се чува одвоено од другата живина која потекнува од заштитната зона и се коле одвоено или во различно време;

3) месото се ракува, сече, превезува и складира одвоено од месото кое е добиено од живина која потекнува од заштитната зона и

4) нус производите нештетно се отстрануваат.

(5) По исклучок од став (2) од овој член, официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на еднодневни пилиња од одгледувалиште во заштитната зона во кое нема друга живина, до одгледувалишта или делови од одгледувалишта по можност лоцирани надвор од заштитната зона и зоната под надзор, доколку е исполнето следново:

1) еднодневните пилиња се превезуваат во возила запечатени од официјален ветеринар или под надзор на официјален ветеринар;

2) за време на превозот и во одгледувалиштето на местото на пристигнување се спроведуваат соодветни биосигурносни мерки наложени од официјалниот ветеринар;

3) по пристигнувањето на еднодневните пилиња, одгледувалиштето се става под надзор на официјален ветеринар и

4) во случај на транспорт надвор од заштитната зона или зоната под надзор, живината останува во одгледувалиштето на местото на пристигнување најмалку 21 ден.

(6) По исклучок од став (2) од овој член, официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на еднодневни пилиња изведени од јајца за ведење кои потекнуваат од одгледувалишта лоцирани надвор од заштитната зона и зоната под надзор до било кое друго одгледувалиште, доколку во објектот за ведење од кој потекнуваат се обезбедени докази дека немало никаков контакт помеѓу тие јајца или било кои други јајца за ведење или еднодневни пилиња кои потекнуваат од јата на живина од заштитната зона и зоната под надзор, односно се со различен здравствен статус.

(7) По исклучок од став (2) од овој член, официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на живина за несење до одгледувалишта или делови од одгледувалишта лоцирани во заштитната зона или зоната под надзор во која нема друга живина доколку е исполнето следново:

1) живината и другите птици, особено живината која се транспортира е клинички прегледана од страна на официјален ветеринар;

2) доколку се смета за потребно, официјалниот ветеринар испраќа примероци на лабораториско испитување согласно дијагностичкиот прирачник од член 34 од овој правилник со добивање на негативен резултат;

3) живината за несење се превезува во возила запечатени од официјален ветеринар или под надзор на официјален ветеринар;

4) одгледувалиштето или дел од одгледувалиштето е ставено под официјален надзор по пристигнувањето на живината за несење во одгледувалиштето и

5) во случај на превоз надвор од заштитната зона или зоната под надзор, живината останува во одгледувалиштето на местото на пристигнување најмалку 21 ден.

(8) По исклучок од став (2) од овој член, официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на јајца за ведење од било кое одгледувалиште до инкубаторска станица одобрена од Агенцијата лоцирана во заштитната зона и превоз од одгледувалиштето лоцирано во заштитната зона до било која одобрена инкубаторска станица доколку е исполнето следново:

1) родителско јато од кое се добиваат јајцата за ведење подлежи на лабораториско тестирање со негативен резултат согласно дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник и во одгледувалиштето не постои сомнеж на авијарна инфлуенца;

2) јајцата за ведење и опаковките се дезинфицираат пред испорака и овозможена е следливост на јајцата;

3) јајцата за ведење се превезуваат во возила запечатени од официјален ветеринар или под надзор на официјален ветеринар и

4) во одобрената инкубаторска станица се спроведуваат соодветни биосигурносни мерки наложени од официјален ветеринар.

(9) По исклучок од став (2) од овој член, официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на јајца за консумирање до:

1) центар за пакување одобрен од Агенцијата, каде тие се пакуваат во амбалажа за еднократна употреба и се спроведуваат соодветни биосигурносни мерки наложени од официјален ветеринар;

2) до одобрен објект за произведување на производи од јајца или

3) до место за нештетно отстранување.

(10) По исклучок од став (2) од овој член, официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на угината живина или други птици заради нештетно одстранување.

(11) Официјалниот ветеринар потврдува дека возилата и опремата кои се користени за превоз на живина за колење, едnodневни пилиња, живина за несење, јајца за ведење, јајца за консумирање и мрши согласно ставовите (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) и (10) од овој член, се чистат, дезинфицираат или третираат во согласност со една или повеќе од мерките утврдени во член 32 од овој правилник веднаш по завршување на превозот.

Член 17

Времетраење на мерките во заштитната зона

(1) Мерките утврдени во член 16 на овој правилник се применуваат најмалку 21 ден, по датумот на завршување на прелиминарното чистење и дезинфекција на заразеното одгледувалиште во согласност со една или повеќе од мерките утврдени во член 32 на овој правилник и се додека не се спроведе тестирање на одгледувалиштата лоцирани во заштитната зона во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник.

(2) По престанување на важење на мерките од став (1) на овој член, мерките утврдени во членот 18 се применуваат во поранешната заштитена зона, сè додека тие не се повлечат во согласност со член 19 од овој правилник.

Член 18

Други мерки кои треба да се превземат во зоната под надзор

(1) Покрај мерките утврдени во член 15 од овој правилник, во зоната под надзор се спроведуваат и следните мерки:

1) попис на сите комерцијални одгледувалишта со живина во најкраток можен рок;

2) забрана за движење на живина, несилки, едnodневни пилиња, јајца за ведење и јајца за консумирање во зоната под надзор без одобрение од официјалниот ветеринар со кое се утврдува дека се спроведени соодветни био-сигурносни мерки со кои се спречува ширењето на авијарна инфлуенца. Забраната нема да се однесува на транзит преку територијата на зоната под надзор по патишта или железница без растовар или запирање;

3) забрана за движење на живина, несилки, едnodневни пилиња, јајца за ведење и конзумирање до одгледувалишта, кланици или центри за пакување лоцирани надвор од зоната под надзор;

4) примена на соодветни биосигурносни мерки кај сите лица при влез и излез во и од одгледувалишта во зоната под надзор за да се намали ризикот на ширење на вирусот на авијарна инфлуенца;

5) возилата и опремата користени за превоз на живина или други видови птици, мршите, месото, храната, цврстото и течното ѓубре, простирка и било кој материјал или супстанца за кои постои сомневање дека се контаминирани, се чистат, дезинфицираат или третираат во согласност со една или повеќе од мерките од член 32 од овој правилник;

6) забрана за влез и излез на други птици или домашни цицачи без претходно одобрување од официјален ветеринар, освен за цицачи од домашните видови кои живеат само во објектите за живеење на луѓето при што секој контакт на овие животни со живина или други птици може да се исклучи;

7) задолжително пријавување до официјален ветеринар на секој случај на зголемен морбидитет или смртност или значително намалување на производството во одгледувалиштето и спроведување на истрага во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник;

8) забрана за изнесување и разнесување на употребената простирка, цврстото или течно ѓубре без одобрение од официјален ветеринар. Превозот на употребена простирка, цврстото или течно ѓубре од одгледувалиште лоцирано во зона под надзор до одобрен објект за третирање со цел уништување на можното присуство на вирусот на авијарна инфлуенца во согласност со националното законодавство може да биде одобрено доколку се спроведени био-сигурносни мерки ;

9) забрането е одржувањето на саеми, пазари, изложби или други собирања на живина или други птици и

10) забрането е обновување на популацијата на дивечот со живина или други птици.

(2) По исклучок од мерките утврдени во став (1) точка 3) од овој член, официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на:

1) живина за колење до кланици одобрени од Агенцијата со цел итно колење во согласност со член 16, став(3), точка 1), 2) и 4) од овој правилник.

2) официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на живина која потекнува надвор од заштитната зона и зоната под надзор за итно колење во одобрена кланица во зоната под надзор и понатамошен превоз на месото добиено од таа живина.

3) живина за несење до одгледувалишта во кои нема друга живина каде останува најмалку 21 ден по пристигнувањето, а одгледувалиштето се става под надзор на официјален ветеринар;

4) еднодневни пилиња:

- до одгледувалиште или делови од одгледувалиште во кои нема друга живина. По пристигнувањето, еднодневните пилиња на одгледувалиштето остануваат најмалку 21 ден при што одгледувалиштето се става под официјален надзор и се применуваат соодветни биосигурносни мерки наложени од официјален ветеринар или

- ако се изведени од јајца за ведење кои потекнуваат од одгледувалишта на живина лоцирани надвор од заштитната зона или зоната под надзор, до било кое друго одгледувалиште, доколку во инкубаторската станица од која потекнуваат се обезбедени докази дека немало никаков контакт помеѓу тие јајца со било кои други јајца за ведење или со еднодневни пилиња кои потекнуваат од јата на живина од заштитната зона и зоната под надзор односно се со различен здравствени статус;

5) јајца за ведење до одобрен објект за ведење во или надвор од зоната под надзор. Јајцата за ведење и опаковките се дезинфицираат пред испораката и овозможена е следливост на јајцата;

6) јајца за консумирање до центар за пакување одобрен од Агенцијата, каде тие се пакуваат во амбалажа за еднократна употреба и се спроведуваат соодветни биосигурносни мерки наложени од официјален ветеринар;

7) јајца до одобрен објект за произведување на производи од јајца лоциран во или надвор од зоната под надзор и

8) јајца за нештетно отстранување;

Член 19

Времетраење на мерките кои се превземаат во зоната под надзор

Мерките утврдени во член 18 од овој правилник се применуваат најмалку 30 дена, по датумот на завршување на прелиминарното чистење и дезинфекција на заразеното одгледувалиште во согласност со членот 31 од овој правилник.

Член 20

Мерки што треба да се применуваат во поширока зона под ограничување

(1) Официјалниот ветеринар може да нареди спроведување на сите или некои од мерките од членовите 16, 17 и 18 од овој правилник и во временски рок утврден во член 19 од овој правилник во пошироката зона под ограничување утврдена во член 14 став (4) на овој правилник.

(2) Во одгледувалишта и области под ризик лоцирани во пошироката зона под ограничување, доколку епидемиолошки е оправдано или други докази наведуваат, Агенцијата може да примени превентивна програма за искоренување, вклучително превентивно колење или убивање на живина или други птици согласно со критериумите и факторите на ризик дадени во Прилог 3 кој е составен дел на овој правилник. Обновување на популацијата на овие одгледувалишта се врши во согласност со инструкции и насоки од официјален ветеринар.

Член 21

Исклучоци од примена на мерки

(1) Агенцијата, врз основа на проценка на ризик може да одобри исклучоци од примена на мерките од одредбите во членовите 16, 17 и 18 од овој правилник и во временски рок утврден во член 19 од овој правилник во случај на потврда на ВПАИ во инкубаторска станица.

(2) Официјалниот ветеринар може да одобри исклучоци од примена на мерките од мерките предвидени во членот 16, став (1), точка 2) и 3), став (2), член 18 во точките 2), 3) и 6) во случај на појава жаришта на ВПАИ во некомерцијални одгледувалишта, одгледувалишта за птици миленици, циркуси, золошки градини, продавници за птици, национални паркови, ограден простор каде живина и други птици се чуваат за научни цели или други цели поврзани со заштита на загрозените видови на официјално регистрирани ретки раси на живина или други птици, доколку таквите исклучоци не ја доведуваат во опасност контролата на болеста и се во согласност со националното законодавство.

(3) Официјалниот ветеринар, врз основа на проценка на ризик може да дозволи исклучоци од примена на мерките утврдени во член 16, 17 и 18 од овој правилник и во временки рок утврден во член 19 од овој правилник во случај на потврда на ВПАИ и да донесе посебни мерки за движење на гулаби за трки во, од и внатре во заштитната зона и зоната под надзор.

(4) Одредбите на ставовите (1), (2) и (3) на овој член може да се применат само доколку не ја доведуваат во опасност контролата на болеста.

(5) Живината, еднодневните пилиња, другите птици, јајцата за ведење, искористена простирка, цврсто и течо гѹбре кои доаѓаат од одгледувалиште на кое му било одобрено отстапување или исклучок според овој член, не може да става во промет надвор од зоните, без одобрение од официјален ветеринар.

Член 22

Превентивни и дополнителни мерки за биолошка сигурност

(1) Заради спречување на ширење на авијарна инфлуенца, Агенцијата може превентивно или дополнително на мерките утврдени во членовите 15, 16, 17 и 18 од овој правилник и во временки рок утврден во член 19 од овој правилник, да нареди спроведување на дополнителни мерки за биолошка сигурност во одгледувалишта во заштитната зона, зоната под надзор, зони под ограничување и во поедини одгледувалишта за живина и други птици.

(2) Мерките може да вклучуваат органичувања во движењето на возила или лица за достава на храна, собирање јајца, превоз во кланици на живина, собирање за уништување на мрши и други движења на персонал, ветеринари или лица кои се задолжени за снабдување за потребите на одгледувалиштето.

Член 23

Мерки коишто се применуваат во случаи на сомнеж и потврда на ВПАИ во објекти кои не се одгледувалиштата и во превозни средства

(1) Доколку постои сомневање или потврда на присуство на ВПАИ во кланици и во превозни средства или на граничен премин, официјалниот ветеринар веднаш започнува истрага за да го потврди или исклучи присуството на болеста преку лабораториски испитување во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник.

(2) Во случај на сомнеж или потврда на ВПАИ, Агенцијата врз основа на проценка на ризик наредува убивање или колење на целата живина без одлагање и под надзор на официјален ветеринар.

(3) Закланата живината, месото, нус производите добиени од живината и месото и нус производите од живина која би можела да се контаминира во текот на колењето и процесот на производство се чуваат одвоено и под службен надзор се додека не се извршат понатамошни испитувања за да се потврди или исклучи присуството на ВПАИ во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник.

(4) Во случај на потврда на ВПАИ, месото, нус производите добиени од живината и месото и нус производите од било која друга живина која би можела да се контаминира во текот на колењето и процесот на производство нештетно се отстранува во најкраток можен рок под надзор на официјален ветеринар.

(5) Во случај на сомнеж или потврда на ВПАИ на граничен премин или во превозно средство, агенцијата врз основа на проценка на ризик наредува убивање и нештетно отстранување на живината или други птици присутни на граничниот премин или во средствата за превоз или изолирање од живина или други птици под надзор на официјален ветеринар се додека не се изврши испитување во согласност со лабораториските тестирања од дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник. Истовремено, официјалниот ветеринар ги спроведува мерките утврдени во член 6 од овој правилник.

(6) Агенцијата може да дозволи превоз на живината или другите птици до друго место каде тие се убиваат, колат или изолираат.

(7) Агенцијата може да одлучи да не се убие или заколе онаа живина или други птици присутни на граничниот премин кои не биле во контакт со живината или другите птици кои биле сомнителни на инфекција.

(8) Во случај кога живината од став (5) на овој член се коле, месото, нус производите добиени од живината и месото и нус производите од било која друга живина која би можела да се контаминира во текот на колењето и процесот на производство се чуваат одвоено и под надзор на официјален ветеринар се додека не се извршат понатамошни испитувања за да се потврди или исклучи присуството на ВПАИ во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник.

(9) Во случај на потврда на ВПАИ кај живината од став (5) на овој член, месото, нус производите добиени од живината и месото и нус производите од било која друга живина која би можела да се контаминира во текот на колењето и процесот на производство нештетно се отстранува во најкраток можен рок под надзор на официјален ветеринар.

Член 24

Дополнителни мерки кои се применуваат во кланици, на граничен премин или во средства за превоз

Во случај на сомневање или потврда на ВПАИ во кланица, граничен премин или средства за превоз, официјалниот ветеринар наредува спроведување на некои или сите дополнителни мерки од овој член:

1) забрана за внесување на живина или други птици во објектите за колење, граничниот премин или во превозното средство се додека не поминат најмалку 24 часа по чистењето и дезинфекцијата во согласност со одредбите утврдени во член 32 од овој правилник. Во случај на граничен премин забраната за внесување може да биде проширена и на други животни;

2) чистење и дезинфекција на објектите, опремата и превозните средства под надзор на официјален ветеринар во согласност со член 32 од овој правилник;

3) спроведување на епидемиолошко испитување во согласност со член 5 од овој правилник;

4) спроведување на мерките утврдени во член 6 на овој правилник во одгледувалиштето од кое потекнува живината или мршите и во контактните одгледувалишта;

5) доколку врз основа на епидемиолошкото испитување и истрагата од член 23 став (1) од овој правилник не се исклучи ВПАИ, во одгледувалиштето од кое потекнува живината се спроведуваат мерките утврдени во член 10 од овој правилник и

6) изолатот од вирусот на авијарна инфлуенца се доставува на лабораториско испитување заради идентификација на подтипот на вирусот во согласност со точка постапките дадени во дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник.

Член 25

Мерки кои се применуваат на одгледувалишта со потврдено жариште на НПАИ

(1) Во случај на појава на жариште на НПАИ, врз основа на проценка на ризикот и имајќи ги во предвид критериумите утврдени во Прилог 4 кој е составен дел на овој правилник, покрај мерките утврдени во член 6 од овој правилник се спроведуваат следните мерки:

1) убивање на сета живина и други птици на одгледувалиштето каде НПАИ е потврдена под надзор на официјален ветеринар. Убивањето се врши на начин со кој се избегнува ширењето на вирусот на авијарна инфлуенца за време на убивањето;

2) врз основа на епидемиолошко испитување, убивањето може да се прошири и на другите птици на одгледувалиштето кои претставуваат ризик за понатамошно ширење на авијарна инфлуенца како и на одгледувалишта кои се сметаат за контактни одгледувалишта;

3) забранет е влез и излез во и од одгледувалиштето пред убивање на живината на одгледувалиштето без одобрение од официјален ветеринар;

4) начин на депопулација на одгледувалиштето каде е потврдена НПАИ со убивање во најкраток можен рок или со колење во одобрени кланици и примена на соодветни биосигурносни мерки;

5) во случаи кога кога убивањето се врши со колење во одобрена кланица, живината треба да биде подложена на понатамошен надзор и тестирање;

6) живината нема да се пренесува од одгледувалиштето до назначената кланица се додека врз основа на испитувањата и лабораториските тестови за одредување на степенот на излучување на вирусот од живината, спроведени во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник и проценката на ризик, Агенцијата утврди дека не постои опасност од понатамошно ширење на НПАИ;

7) колење во одобрените кланици може да се спроведе само доколку е исполнето следното:

а) живината од одгледувалиштето се испраќа директно до одобрената кланица;

б) пратката е запечатена пред испраќањето од страна или под надзор на официјален ветеринар кој е одговорен за одгледувалиштето;

в) пратката останува запечатена за цело време на превозот до одобрената кланица;

г) спроведени се дополнителни биосигурносни мерки наложени од официјалниот ветеринар;

д) официјалниот ветеринар надлежен за одобрената кланица е претходно информиран за колењето;

ѓ) возилата и опремата користена за превоз на живина и било кој друг материјал или предмети за кои се смета дека се контаминирани се чистат и дезинфицираат без одложување во согласност со постапките утврдени во член 32 од овој правилник и

е) нус-производите од живината нештетно се отстранети.

8) мршите и јајцата за ведење нештетно се отстрануваат под надзор на официјален ветеринар;

9) на одгледувалиштето се спроведуваат следните мерки:

а) јајцата за ведење собрани во одгледувалиштето во периодот помеѓу веројатното внесување на НПАИ на одгледувалиштето и превземањето на мерките предвидени со овој правилник, се лоцираат и ведењето на овие јајца се врши под надзор на официјален ветеринар;

б) живината изведена од јајцата собрани во одгледувалиштето во периодот помеѓу веројатното внесување на НПАИ во одгледувалиштето и превземањето на мерките предвидени со правилник, е ставена под официјален надзор и спроведена е истрага во согласност со процедурите утврдени во дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник;

в) јајцата за конзумирање кои се наоѓаат на одгледувалиштето, се:

- превезуваат во центар за пакување одобрен од Агенцијата, спакувани во амбалажа за еднократна употреба со примена на биосигурносни мерки во согласност со инструкции од официјален ветеринар;

- превезуваат до одобрен објект за производство на производи од јајца или

- транспортираат за нештетно отстранување.

г) материјалите или предметите кои се веројатно контаминирани, се третираат во согласност со инструкциите на официјален ветеринар или нештетно се отстрануваат;

д) течното и цврстото ѓубриво и простирка кои се веројатно контаминирани се третираат во согласност со член 32 од овој правилник;

ѓ) по убивањето, објектите користени за сместување на живина и други птици, опремата која е веројатно контаминирана и превозните средства кои се користени за превоз на мрши, храна, цврсто и течно ѓубре и простирка или било кој друг материјал или предмети кои се веројатно контаминирани се чисти, дезинфицира или третира што е можно побрзо во согласност со член 32 од овој правилник;

е) забранет е влез и излез на цицачи од домашни видови, од одгледувалиштето без одобрение од официјален ветеринар, освен за цицачи кои имаат пристап само до просторот за живеење на луѓето во кој тие немаат никаков контакт со живината или со други птици и немаат пристап до кафезите или просториите во кои се чува живината или други птици;

ж) во случај на примарно жариште, изолатот на вирусот подлежи на лабораториско тестирање за да се одреди генетскиот подвид и;

з) се спроведува епидемиолошко испитување во согласност со член 5 од овој правилник.

Член 26

Исклучоци од примена на мерките за одредени одгледувалишта

(1) Агенцијата може да одобри исклучоци од примена на мерките утврдени во член 25 став (2) и (5) од овој правилник и нештетното отстранување на јајцата за ведење во случај на појава на жариште на НПАИ во некомерцијални одгледувалишта, одгледувалишта за птици миленици, циркуси, золошки градини, продавници за птици, национални паркови, ограден простор каде живина или други птици се чуваат за научни цели или други цели поврзани со заштита на загрозените видови или официјално регистрирани ретки раси на живина или други птици, доколку таквите отстапки не ја доведуваат во опасност контролата на болеста и се во согласност со националното законодавство.

(2) Доколку исклучоците од примена на мерките од став (1) на овој член се одобрени, официјалниот ветеринар обезбедува примена на следните мерки:

1) ограничување на живината и другите птици во нивните живеалишта или на некое друго место каде можат да бидат изолирани и каде се спречува контакт со друга живина, други птици или диви птици

2) подлежат на понатамошен надзор и лабораториско тестирање во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник се додека не се утврди дека истите не претставуваат опасност за понатамошно ширење на НПАИ и

3) нема да се преместуваат од одгледувалиштето од кое потекнуваат, освен доколку кога по инструкции и надзор од официјалниот ветеринар се праќаат директно на колење или во друго одгледувалиште,

4) во случај на појава на жаришта на НПАИ во инкубаторска станица, Агенцијата по извршената проценка на ризик, може да одобри исклучоци од примена на некои или сите мерки утврдени во член 25 на овој правилник.

Член 27

Мерки кои треба да се преземат во случај на жариште на НПАИ во одделни производствени единици и во контактни одгледувалишта

(1) Во случај кога е потврдено присуство на НПАИ во одгледувалиште кое се состои од две или повеќе одвоени производни единици, официјалниот ветеринар може да одобри исклучоци од примена на мерките утврдени во член 25, став (2) од овој правилник за производните единици во кои живината е здрава доколку таквите отстапки не ја загрозуваат контролата на болеста.

(2) За контактното одгледувалиште се смета секое одгледувалиште за кое врз основа на епидемиолошкото испитување направено во согласност со член 5 од овој правилник, не може да се исклучи можноста болеста да се пренесе од други одгледувалишта. Агенцијата одлучува кое одгледувалиште ќе се смета за контактното одгледувалиште.

(3) Одредбите од член 6 став (2) на овој правилник се применуваат во контактното одгледувалиште од став (2) на овој член се додека официјално не се исклучи сомнежот на авијарна инфлуенца во согласност со насоките дадени во дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник.

(4) Врз основа на епидемиолошките испитувања, во контактните одгледувалишта од став (2) на овој член може да се применат мерките од член 25 на овој правилник, особено доколку контактното одгледувалиштето е лоцирано во област со голема густина на населеност на живина. Главните критериуми врз основа на кои се одлучува за применување или неприменување на мерките од член 25 на овој правилник се дадени во Прилог 3 кој е составен дел на овој правилник.

(5) Во контактните одгледувалишта од став (2) на овој член од убиената живина или други птици треба да се земе доволен број на примероци во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник за да се потврди или исклучи присуството на НПАИ на контактното одгледувалиште.

(6) Агенцијата треба да обезбеди сите одгледувалишта во кои се убиени или уништени живина или други птици, каде што има последователно потврда на авијарна инфлуенца, објекти или било која опрема која може да биде контаминирана и возилата користени за превоз на живина или други видови птици, мршите, месото, храната, цврстото и течното ѓубре, простирка и било кој материјал или супстанца за кои постои сомневање дека се контаминирани, се чистат, дезинфицираат или третираат во согласност со една или повеќе од мерките од член 32 од овој правилник.

Член 28

Формирање на зони под ограничување во случај на потврда на жариште на НПАИ и мерки кои треба да се применуваат во зоните под ограничување

(1) Веднаш по добивање на официјална потврда на НПАИ, се формира зоната под ограничување со радиус од најмалку еден километар околу одгледувалиштето.

(2) Во зоната под ограничување се применуваат следниве мерки:

1) попис на сите комерцијални одгледувалишта во најкраток временски рок;

2) земање примероци за лабораториско испитување од комерцијалните одгледувалишта на живина во радиус од најмалку еден километар околу одгледувалиштето во согласност со постапките утврдени во член 34 од овој правилник;

3) забрана за движење на живина, други птици, несилки, еднодневни пилиња, јајца за ведење и јајца за консумирање во зоната под ограничување без одобрение од официјалниот ветеринар со кое се утврдува дека се спроведени соодветни био-сигурносни мерки со кои се спречува ширењето на авијарната инфлуенца, освен за транзит преку територијата на зоната под ограничување по патишта или железница без растовар или запирање;

4) забрана за движење на живина, други птици, несилки, еднодневни пилиња, јајца за ведење и консумирање до одгледувалишта, кланици или центри за пакување лоцирани надвор од зоната под ограничување. мршите нештетно се отстрануваат,

5) употреба на соодветни био-сигурносни мерки на лицата кои влегуваат или излегуваат од одгледувалиштата во зоната под ограничување за да се спречи ширење на вирусот на авијарна инфлуенца;

6) чистење и дезинфекција на превозните средства и опремата која се користи за превоз на жива живина или други птици, мрши, храна, цврсто ѓубре, течно ѓубре и простирка и било кој друг материјал или супстанции кои би можеле да бидат контаминирани, во што е можно пократок рок по веројатното контаминирање во согласност со член 32 од овој правилник;

7) забранет е влез и излез во и од одгледувалиштето на живина, други птици или други домашни животни без одобрување од официјален ветеринар, освен за животни кои имаат пристап само до објектите за живеење на луѓето при што секој контакт на овие животни со живина или други птици може да се исклучи;

8) забрането е изнесувањето и разнесувањето на употребената простирка, цврстото или течно ѓубре без одобрение од официјален ветеринар. Превозот на употребена простирка, цврстото или течно ѓубре од одгледувалиште лоцирано во зона под надзор до одобрен објект за третирање со цел уништување на можното присуство на вирусот на авијарна инфлуенца во согласност со националното законодавство, може да биде одобрено доколку се спроведени био-сигурносни мерки;

9) забрането е одржувањето на саеми, пазари, изложби или други собирања на живина или други птици;

10) забрането е обновување на популацијата на дивечот со живина или други птици.

(3) По исклучок од примена на мерките утврдени во став (2), точка 4) од овој член, официјалниот ветеринар може да одобри директен превоз на:

1) живина за колење до кланица одобрена и назначена од Агенцијата,

2) живина до одгледувалишта во кои нема друга живина. По пристигнувањето живината останува најмалку 21 ден во одгледувалиштето, и истото се става под надзор на официјален ветеринар;

3) едnodневни пилиња:

- до одгледувалиште или делови од одгледувалиште во кои нема друга живина. По пристигнувањето на едnodневните пилиња одгледувалиштето се става под официјален надзор, се применуваат соодветни биосигурносни мерки наложени од официјален ветеринар и едnodневните пилиња остануваат на одгледувалиштето најмалку 21 ден по пристигнувањето или

- ако се изведени од јајца кои потекнуваат од одгледувалишта надвор од зоната под ограничување, до било кое друго одгледувалиште, доколку во инкубаторската станица од кој потекнуваат се обезбедени докази дека немало никаков контакт помеѓу тие јајца со било кои други јајца за ведење или со едnodневни пилиња кои потекнуваат од јата на живина од зоната под ограничување односно се со различен здравствен статус;

4) јајца за ведење до одреден објект за ведење при што јајцата и опаковките биле дезинфицирани пред испраќање и е обезбедено следење на истите;

5) јајца за консумирање до одреден центар за пакување при што тие се спакувани во амбалажа за еднократна употреба која нештетно се отстранува и се применуваат биосигурносни мерки во согласност со инструкциите наложени од официјален ветеринар;

6) јајца до објект за произведување на производи од јајца лоциран во или надвор од зоната под надзор и

7) јајца за нештетно отстранување;

(4) Агенцијата врз основа на проценка на ризик, може да воведо дополнителни мерки во зоните под ограничување.

Член 29

Времетраење на мерките во зоните под ограничување

Мерките кои се применуваат во зоната под ограничување од член 28 на овој правилник, се применуваат:

1) најмалку 21 ден по датумот на завршување на прелиминарното чистење и дезинфекција на заразеното одгледувалиште во согласност со член 32 од овој правилник, и се додека не се добијат лабораториски резултати од живината или други птици од одгледувалиштата лоцирани во зоната под ограничување, по што врз основа на проценка на ризикот може да се заклучи дека не постои опасност од ширење на НПАИ или

2) најмалку 42 дена по датумот на потврда на појава на жариштето и се додека Агенцијата, врз основа на испитувања и лабораториските тестови спроведени во зоната под ограничување и проценката на ризикот, потврди дека не постои опасност од ширење на НПАИ.

Член 30

Исклучоци од примена на мерките предвидени во зоните под ограничување

(1) Агенцијата, врз основа на проценка на ризик во случај на потврда на НПАИ во инкубаторска станица, може да одобри исклучоци од примена на некои или сите мерки предвидени во зоните под ограничување утврдени во член 28 од овој правилник.

(2) Агенцијата може да одобри исклучоци од примена на мерките од членот 28 на овој правилник во случај на појава жаришта на НПАИ во некомерцијални одгледувалишта, одгледувалишта за птици миленици, циркуси, золошки градини, продавници за птици,

национални паркови, ограден простор каде живина и други птици се чуваат за научни цели или други цели поврзани со заштита на загрозените видови на официјално регистрирани ретки раси на живина или други птици, доколку таквите исклучоци не ја доведуваат во опасност контролата на болеста и се во согласност со националното законодавство.

Член 31

Лабораториски тестови и други мерки кои се однесуваат на свињи и други видови животни

(1) Во случај на потврда на присуство на авијарна инфлуенца на одгледувалиште се спроведуваат следните мерки:

1) лабораториско тестирање на свињите кои се присутни на одгледувалиштето во согласност со дијагностичкиот прирачник во член 34 од овој правилник за да се потврди или исклучи инфекција со вирусот на авијарна инфлуенца;

2) свињите од точка 1) на овој став не смее да се преместуваат од одгледувалиштето до добивање на резултатите од лабораториските тестови;

3) доколку со спроведување на лабораториските тестови од точка 1) на овој став се потврди присуство на вируси на авијарна инфлуенца кај свињи, Агенцијата може да одобри движење на овие свињи до други одгледувалишта за свињи или до одобрена кланица само доколку со дополнителни тестови се потврди дека не постои ризик од ширење на авијарна инфлуенца;

4) убивање на свињите под надзор на официјален ветеринар, доколку со спроведување на лабораториските тестови од точка 1) на овој став се потврди сериозна закана од ширење на вирусот на авијарна инфлуенца. Убивањето се врши на начин со кој се избегнува ризикот од ширење на вирусот на авијарна инфлуенца за време на убивањето или превозот доколку е тоа потребно;

(2) Агенцијата, врз основа на проценка на ризик може да одобри примена на мерките од став (1) на овој член на други цицачи присутни на одгледувалиштето како и да ги прошири тие мерки на други контактни одгледувалишта.

(3) Агенцијата, по потврда на вирус на авијарна инфлуенца кај свињите или било кој друг цицач на било кое одгледувалиште треба да спроведе надзор во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник за да се идентификува понатамошното ширење на вирусот.

(4) Агенцијата може да воведо дополнителни мерки за да го спречи ширењето на вирусот на авијарна инфлуенца на други видови животни.

Член 32

Чистење, дезинфекција и постапки на елиминирање на вирусот на авијарна инфлуенца

(1) Чистењето, дезинфекцијата и третманот на одгледувалишта, превозните средства, кланиците, гранични премини и опрема или материи кои се контаминирани или за кои постои основано сомнение дека се контаминирани се врши под надзор на официјален ветеринар и во согласност со:

1) упатствата дадени од официјален ветеринар,

2) принципите и постапките за чистење и дезинфекција и третман дадени во Прилог 5 кој е составен дел на овој правилник.

(2) Површините и пасиштата на кои била присутна живината или други птици на одгледувалиштето каде авијарна инфлуенца е потврдена нема повторно да се користат за држење живина или други птици се додека не се спроведат сите мерки со кои се уништува вирусот на авијарна инфлуенца и официјалниот ветеринар не одобри повторно населување.

(3) Опремата, материјалите или предметите кои се контаминирани или се сомнева дека се контаминирани со вируси на авијарна инфлуенца и кои неможат ефикасно да се исчистат и дезинфицираат или третираат се уништуваат под надзор на официјален ветеринар и во согласност со упатствата дадени од официјален ветеринар.

(4) Дезинфекцијата треба да се врши со одобрени средства за дезинфекција и во пропишани концентрации.

Член 33

Повторно населување на одгледувалиштата по појавата на авијарна инфлуенца

(1) Повторно населување на живина во одгледувалиштата од член 10 и 25 на овој правилник може да се направи најмалку 21 ден по чистењето и дезинфекцијата направени во согласност со член 32 од овој правилник и согласно одредбите од овој член.

(2) Во период од 21 ден по повторното населување на комерцијално одгледувалиште за живина се спроведуваат мерки:

1) официјалниот ветеринар врши најмалку еден клинички преглед кој се спроведува што е можно поблиску пред истекот на 21 ден.

2) лабораториско испитување во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник;

3) живината угината во периодот на повторно населување лабораториски се испитува во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник;

4) лицата кои влегуваат и излегуваат од комерцијалните одгледувалишта се придржуваат до соодветните биосигурносни мерки пропишани од ветеринарниот инспектор,

5) живината не смее да го напушти одгледувалиштето без претходно одобрение од официјален ветеринар;

6) се водат и редовно ажурираат записи за стапка на производство, заболеност и смртност и

7) промени во записите од точка 6) на овој член веднаш се пријавуваат до официјален ветеринар.

(3) Врз основа на проценката на ризик, Агенцијата може да нареди примена на мерките од став (2) на овој член на други одгледувалишта или други видови птици на комерцијалното одгледувалиште на живина.

(4) Повторно населување на живина во контактните одгледувалишта се врши согласно со инструкции на официјален ветеринар врз основа на проценка на ризик.

Член 34

Постапки за дијагностицирање и дијагностички прирачник

(1) Дијагностичките постапки, земањето примероци и лабораториското испитување за откривање на присуството на авијарна инфлуенца се врши во согласност со дијагностичкиот прирачник за авијарна инфлуенца даден во Прилог 8 кој е составен дел на овој правилник.

(2) Дијагностичкиот прирачник од став (1) на овој член содржи:

1) минималните барања за биолошка сигурност и стандарди за квалитет кои треба да се применуваат од одобрените лаборатории кои спроведуваат тестови за дијагностицирање на авијарната инфлуенца;

2) критериуми и постапки кои следат при спроведување клинички или постморталните испитувања, за да се потврди или исклучи присуството на авијарната инфлуенца;

3) критериуми и постапки кои треба да следат за земање примероци од живина или други птици, со кои треба да потврди или исклучи присуство на авијарна инфлуенца; вклучувајќи и методи за серолошко и вирусолошко испитување;

4) лабораториски тестови за дијагностицирање на авијарна инфлуенца, вклучуваат:

а) тестови за диференцијална дијагноза,

б) тестови за разграничување вируси на ВПАИ и НПАИ;

в) тестови за разграничување меѓу вакцинираните и заразени птици со локален тип на авијарна инфлуенца;

г) критериуми за евалуирање на резултатите од лабораториските тестови;

5) лабораториски техники за определување на типот на изолатите на авијарна инфлуенца.

Член 35

Референтна лабораторија

(1) Функциите и задачите на Националната референтна лабораторија се утврдени во Прилог 6 кој е составен дел на овој правилник и истата е одговорна за применување на стандардите и дијагностичките методи од член 34 на овој правилник.

(2) Податоците за националната референтна лабораторија се објавуваат на интернет страната на Агенцијата.

(3) Националната референтна лабораторија треба да остварува врска со другите референтни лаборатории.

(4) За дијагностичко испитување на авијарна инфлуенца Националната референтна лабораторија користи лабораториски тестови дадени во дијагностичкиот прирачник за авијарна инфлуенца од член 34 на овој правилник или може да користи други тестови, доколку чувствителноста и специфичноста на тие тестови е еквивалентна со тестовите дадени во дијагностичкиот прирачник за авијарна инфлуенца од член 34 на овој правилник.

Член 36

Вакцинација

(1) Вакцинација против авијарна инфлуенца се врши само за итна и заштитна вакцинација во согласност со членовите 37 и 38 од овој правилник.

(2) Вакцинација се врши со вакцина одобрена од Агенцијата.

Член 37

Итна вакцинација

(1) Агенцијата може да одобри итно вакцинирање на живина и други птици како краткорочна мерка за спречување на ширење на болеста доколку, проценката на ризикот покаже дека постои значителна и директна закана од ширење или внесување на авијарна инфлуенца.

(2) Итната вакцинација се спроведува во согласност со план за итна вакцинација кој ги содржи следните податоци:

- 1) состојбата на болеста која довела до примена на итна вакцинација;
- 2) географската област во која треба да се спроведе итната вакцинација, вкупниот број на одгледувалишта во таа област и бројот на одгледувалишта во кои треба да се спроведе вакцинација;
- 3) видови и категории на живина или други птици, или доколку е посоодветно бројот на објекти во кои се врши вакцинација;
- 4) приближниот број живина или други птици кои треба да се вакцинираат;
- 5) резиме на карактеристиките на вакцината;
- 6) предвиденото траење на кампањата за итна вакцинација;
- 7) специфични одредби за движење на вакцинираната живина или другите птици и нивни производи во согласност со одредбите од членовите 16, 17, 18, 19, 20, 27, 28 и 29 од овој правилник;
- 8) критериуми за одлучување за примена на итната вакцинација во контактните одгледувалишта;
- 9) идентификување и регистрација на вакцинирана живина и други птици;
- 10) клинички и лабораториски тестови кои треба да се применат во одгледувалишта, каде што се спроведува итна вакцинација и во други одгледувалишта лоцирани во областа каде што се спроведува итна вакцинација, со цел да се следи епидемолошката состојба, ефикасноста на кампањата за итна вакцинација и контролата на движењето на вакцинираната живина или други птици и
- 11) мерки кои забрануваат или ограничуваат движењето на живината или други птици и нивните производи и се однесуваат на посебни одгледувалишта на живина и други птици и формирање на зони под ограничување.

(3) Во подрачја каде се врши итна вакцинација Агенцијата може да забрани или ограничи движењето на живината или други птици и нивните производи.

(4) По исклучок од став (3) на овој член официјалниот ветеринар може да одобри движењето на живината или други птици и нивните производи под услови утврдени во Прилог 7 кој е составен дел на овој правилник.

(5) Спроведувањето на итна вакцинација не смее да ја загрозува контролата на болеста.

Член 38

Заштитна вакцинација

(1) Агенцијата може да воведи заштитна вакцинација на живина или други птици како долгорочна мерка, кога врз основа на процената за ризикот смета дека, во извесни делови на нејзината територија типот на живинарско производство, одредени категории на живина или други птици или одгледувалишта со живина или други птици се изложени на ризик од авијарна инфлуенца.

(2) Заштитната вакцинација се спроведува во согласност со план за заштитна вакцинација кој ги содржи следните податоци:

- 1) јасен опис на причините за заштитна вакцинација, вклучувајќи ја и историјата на болеста;
- 2) географското подрачје, типот на живинарско производство, категории на живина или други птици или одгледувалишта на живина или други птици, во кои треба да се спроведе заштитна вакцинација и бројот на одгледувалиштата и видовите на стопанставата кои треба да се вакцинираат;

- 3) видови и категории на живина или други птици, односно доколку е посоодветно бројот на објекти кои треба да се вакцинираат;
  - 4) приближниот број на живина или други птици кои треба да се вакцинираат;
  - 5) резиме на карактеристиките на вакцината;
  - 6) предвиденото траење на кампањата за заштитна вакцинација;
  - 7) специфични одредби за движење на вакцинираната живина или други птици, во согласност со одредбите од членовите 16, 17, 18, 19, 20, 27, 28 и 29 од овој правилник;
  - 8) евидентирање и регистрација на вакцинираната живина или други птици;
  - 9) клинички и лабораториски тестови кои се спроведуваат во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник на одгледувалиштата каде што треба да се спроведе заштитна вакцинација во исто време со надзорот и тестирањето во соодветен број одгледувалишта лоцирани во областа каде се спроведува вакцинација, или во одгледувалишта на живина или други птици со цел да се следи епидемиолошката состојба, ефикасноста на кампањата за заштитна вакцинација и контролата на движењето на вакцинираната живина или други птици.
- (3) Планот за заштитна вакцинација може да вклучува мерки кои го ограничуваат движењето на живина или други птици и нивните производи. Овие мерки можат да вклучуваат ограничувања кои се однесуваат на посебни одгледувалишта на живина и други птици и формирање на зони под ограничување.

Член 39

План за итни мерки

За сузбивање и искоренување на авијарната инфлуенца Агенцијата изготвува план за итни мерки за сузбивање и искоренување на авијарна инфлуенца согласно член 52 од Законот за ветеринарно здравство.

Член 40

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 02-1281/4
8 август 2016 година
Скопје

Директор на Агенцијата
за храна и ветеринарство,
м-р **Зоран Поповски**, с.р.

Пријавување на жаришта на авијарна инфлуенца и дополнителни епидемиолошки информации во објекти кои не се одгледувалишта и во средства за превоз

- (1) Податоците кои официјалниот ветеринар треба да ги обезбеди согласно член 4, став (2) на овој правилник се:
  - 1) датумот на пријавување;
  - 2) време на пријавување;
  - 3) име на регионот/градот/селото/ епидемиолошка единица
  - 4) името на болеста;
  - 5) бројот на жариштето или позитивниот наод на авијарна инфлуенца во кланици или средства за превоз;
  - 6) датумот кога е утврден сомнеж на присуство на авијарна инфлуенца;
  - 7) датумот на потврдување на болеста;
  - 8) методи кои се користеле за потврдување на болеста;
  - 9) дали болеста е потврдена во одгледувалиште, кланица или средство за превоз;
  - 10) географско подрачје каде е потврден случај или жариштена авијарна инфлуенца во кланица или средство за превоз и
  - 11) применети мерки за контрола на болеста.

- (2) Во случај на примарно жариште на авијарна инфлуенца во кланици или во средства за превоз, покрај податоците утврдени во став (1) од овој прилог, официјалниот ветеринар треба да ги достави и слените податоци:
  - 1) проценка на бројот на приемлива живина или другите птици во кланицата или средството за превоз во однос на нивната категорија, тип и вид;
  - 2) проценка на бројот на угината приемлива живина или другите птици во кланицата или средството за превоз во однос на нивната категорија, тип и вид;
  - 3) апсолутниот број и морбидитетот по категорија на живина и други птици на живина или други птици заболени од авијарна инфлуенца;
  - 4) бројот на живина или други птици убиени и нештетно уништени или заклани во кланицата или средството за превоз;
  - 5) вкупен број на нештетно отстранета живина или други птици;
  - 6) во случај на кланица, нејзината оддалеченост од најблиското одгледувалиште на живина или на други птици;
  - 7) местоположба на одгледувалиштето или одгледувалиштата од кои потекнуваат заразената живина или мршите.

- (3) Во случај на секундарно жариште, податоците утврдени утврдени во став (1) и (2) на овој прилог треба да бидат испратени во рок наведен во член 8 од Правилникот за начинот и постапката за пријавување на болести кои задолжително се пријавуваат⁽³⁾.

- (4) Агенцијата треба да обезбеди дека податоците кои се доставуваат во врска со појава на жариште или случај на авијарна инфлуенца во одгледувалиште, кланица или средство за превоз согласно став (1), (2) или (3) на овој прилог се пропратени во најкус можен рок со писмен извештај до Комисијата на Европската Унија која ќе ги содржи најмалку следните податоци:

- 1) датумот на кој живината или другите птици на одгледувалиштето, кланицата или средството за превоз биле убиени, заклани или нештетно уништени и нивните мрши нештетно отстранети;
- 2) податоци кои се однесуваат на веројатното потекло на болеста или потеклото на болеста доколку е точно утврдено;
- 3) податоци за ефикасно спроведување на воведените мерки за контрола на движењето на животните;
- 4) податоци за генетскиот тип на вирусот авијарна инфлуенца;
во случај кога живина и други птици се убиени и нештетно уништени или заклани во контактните одгледувалишта или во одгледувалишта со живина или други птици за кои се сомнева дека се заразени со вирус на авијарна инфлуенца, податоци за:
  - а) датумот на убивање и нештетно уништување или колење и бројот на живина или други птици по категории и по одгледувалиште;
  - б) епидемиолошка поврзаност помеѓу изворот на зараза и секое контактено одгледувалиште или други причини кои довеле до појава на сомнеж на присуство на авијарна инфлуенца на одгледувалиштето;
  - в) доколку живината или другите птици во контактните одгледувалишта не се убиени и нештетно уништени или заклани, треба да се достават податоци за причината за таквата одлука.
- (5) Задолжително пријавување во случај на потврда на авијарна инфлуенца кај живина, други птици или производи од живина увезени или внесени на граничните премини или во објекти за карантин или центри кои работат во согласност со националното законодавство за увоз, официјалниот ветеринар без одлагање го пријавува овој наод и превземените мерки до Агенцијата.
- (6) Доколку како резултат на спроведување на надзор постои сериозна опасност по здравјето истата задолжително се пријавува во рок од 24 часа до Агенцијата.

Одобрение за отстранување на јајца за конзум од одгледувалиште

Агенцијата може да одобри превоз на јајца за ведење и конзумирање од одгледувалиште, како што е утврдено во членот 7 став (3) и членот 11 став (3) точка 4) од овој правилник, до објект одобрен за производство на производи од јајца во согласност со Законот за безбедност на храна под следните услови:

- 1) Изнесување на јајцата од одгледувалиштето на потекло, со директно испраќање од одгледувалиштето за кое постои сомневање до одобрен објект; при што секоја пратка пред испраќањето треба да биде запечатена од официјален ветеринар одговорен за одгледувалиштето за кое постои сомневање или под негов надзор и мора да остане запечатена за цело време на превозот до одобриениот објект;
- 2) Официјалниот ветеринар одговорен за одгледувалиштето од кое потекнуваат јајцата за кое постои сомневање, го известува официјалниот ветеринар кој е надлежен за контрола на објектот за преработка до кој јајцата се испраќаат;
- 3) Официјалниот ветеринар кој е надлежен за контрола на објектот за преработка на јајцата треба да обезбеди дека:
  - а) јајцата од став 1 на овој прилог се држат/чуваат одделно од другите јајца од моментот на пристигнување до нивната преработка;
  - б) лушките на таквите јајца нештетно се отстрануваат;
  - в) амбалажата во која биле транспортирани јајцата или нештетно се отстранува или се чисти и дезинфицира на начин кој ќе осигура уништување на сите вируси на авијарна инфлуенца;
  - г) јајцата од потточка а) на овој став се превезуваат во чисти и дезинфицирани превозни средства.

Основни критериуми и фактори на ризик кои треба да се земат во предвид при носење на одлука за убивање и нештетно уништување на живина во контактни одгледувалишта или во одгледувалишта во пошироко ограничени зони каде постои опасност од ширење на болеста согласно член 13 став (3), член 20 став (2) и член 27 став (4)

Критериуми	
За депопулација	Против депопулација
Клинички знаци кои укажуваат на авијарна инфлуенца во контактните одгледувалишта	Нема клинички знаци кои укажуваат на авијарна инфлуенца во контактните одгледувалишта и нема епидемиолошка поврзаност
Висока приемчивост на предоминантни видови на живина	Ниска приемчивост на предоминантни видови на живина
Движење на живината или други птици од одгледувалишта каде е потврдена авијарна инфлуенца во контактни одгледувалишта по претпоставеното време за навлегување на вирусот во тие заразени одгледувалишта	Нема сознанија за движење на живина или други птици од одгледувалишта каде е потврдена авијарна инфлуенца во контактни одгледувалишта по веројатното време на навлегување на вирусот во тие заразени одгледувалишта
Местоположбата на контактните одгледувалишта е во области со висока густина на живина	Местоположбата на контактните одгледувалишта е во области со ниска густина на живина
Заболувањето било присутно извесно време со веројатна распространетост на вирус од одгледувалиштата каде што болеста авијарна инфлуенца била потврдена пред примена на мерки за искоренување на болеста	Заболувањето било присутно, но со ограничена распространетост на вирус од одгледувалиштата каде што болеста авијарна инфлуенца била потврдена пред примена на мерки за искоренување на болеста
Постоенење контактни одгледувалишта на растојание помало од 500 метри(1) од одгледувалиштата каде што болеста авијарна инфлуенца била потврдена	Постоенење контактни одгледувалишта на растојание поголемо од 500(1) метри од одгледувалиштата каде што болеста авијарна инфлуенца била потврдена
Контактните одгледувалишта се поврзани со повеќе од едно одгледувалиште каде што е потврдена авијарна инфлуенца	Контактните одгледувалишта не се поврзани со одгледувалишта каде што е потврдена авијарна инфлуенца
Епидемијата не е под контрола и бројот на одгледувалиштата каде е потврдена авијарна инфлуенца се зголемува	Епидемијата е под контрола
Во случаи кога густината на домашни птици е многу голема растојанието треба да биде поголемо.	

Прилог 4

Критериуми кои се земаат во предвид при применување на мерките на одгледувалиште во однос на НПАИ

При одлука за пренесување на живината или јајцата и за депопулација на одгледувалиштата во согласност со членот 25 став (1) од овој правилник, официјалниот ветеринар треба да ги земе предвид следните критериуми:

- 1) видовите на живина;
- 2) бројот на одгледувалиштата во областа околу одгледувалиштето на испраќање;
- 3) локацијата на одобрени кланици, инкубаторските станици и центрите за пакување;
- 4) мерките за биолошка сигурност кои се применуваат во одгледувалиштата, просториите каде се држи живина и други видови птици, за време на превоз и за време на колење;
- 5) план на движење;
- 6) доказ за распространетоста/евидентирање на ширењето;
- 7) ризикот по јавното здравје, доколку постои;
- 8) понатамошниот третман на производите за кои станува збор;
- 9) социо-економските и другите влијанија.

Прилог 5

Принципи и постапки за чистење, дезинфекција и третман на одгледувалиштата

(1) Основни принципи и постапки за чистење, дезинфекција и третман на одгледувалиштата согласно член 32 од овој правилник се:

- 1) активностите на чистење и дезинфекција и кога е потребно мерките за дератизација и дезинсекција се спроведуваат под надзор на официјален ветеринар и во согласност со упатствата дадени од официјален ветеринар;
- 2) видот на дезинфекционото средство и концентрацијата на растворот кој се користи за дезинфекција е официјално одобрен од Агенцијата;
- 3) пред употреба треба да се провери активноста односно рокот на употреба на дезинфекционно средство. Активноста на некои дезинфекциони средства опаѓа доколку се подолго време складираани;
- 4) изборот на дезинфекционно средство и начинот и постапката на дезинфекција се врши врз основа на природата на просториите, средствата за превоз и објектите кои треба да бидат дезинфицирани;
- 5) средствата за обезмастување и дезинфекционите средства треба да се користат на начин да не се намали нивната ефикасност. Техничките карактеристики дадени од производителот за притисокот, минималната температура и времето на делување на средството треба да се запазат;
- 6) без оглед кое дезинфекционно средство се користи, се применуваат следните општи правила:
  - а) првично темелно потопување со дезинфекционно средство на простирката, ѓубрето и фекалните материи,
  - б) чистење и дезинфекција со внимателно четкање и триење на подот, рампите и ѕидовите по отстранувањето или размонитирањето на опремата или инсталациите, доколку е можно, за да се спроведе доследно и ефикасно чистење и дезинфекција,
  - в) апликација на дезинфекционно средство во траење од најмалку она време кое е предвидено од производителот како најкратко време за успешна дезинфекција,

- 7) кога чистењето се врши со течности кои се аплицираат под притисок, треба да се внимава на повторна контаминација на претходно исчистените делови;
- 8) се врши миење, дезинфекција или уништување на опремата, инсталациите или предмети за кои е веројатно дека се контаминирани;
- 9) по завршената дезинфекција, треба да се избегнува повторна контаминација;
- 10) да се водат записи за чистењето и дезинфекцијата на одгледувалиштата или средствата за превоз и кога е пропишано официјално одобрување, евиденцијата треба да биде потврдена од надлежниот официјален ветеринар и
- 11) се врши чистење и дезинфекција на возилата на вработените на одгледувалиштето и возилата кои се користат за превоз.

(2) Посебни одредби за чистење и дезинфекција во заразените одгледувалишта се:

- 1) првично чистење и дезинфекција:
  - а) за време на убивањето на животните треба да се превземат сите мерки да се избегне и намали дисперзијата на вирусот на авијарна инфлуенца. Ова вклучува поставување на временна опрема за дезинфекција, набавка на заштитна облека, тушеви, деконтаминација на употребената опрема, инструменти и простории и прекин на доводот на електрична енергија до вентилацијата;
  - б) труповите на убиените животни треба да се испрскаат со дезинфекционо средство;
  - в) превозот на труповите кои треба да бидат изнесени до одгледувалиштето за понатамошно нештетно отстранување, се врши во покриени и во непропустливи возила или контејнери за да се спречи ширење на вирусот на авијарна инфлуенца;
  - г) веднаш по изнесувањето на труповите заради третирање, деловите од одгледувалиштето каде животните биле сместени или делови од други згради, дворот и слично кои биле контаминирани за време на убивањето, колењето или прегледот по утинувањето треба да бидат испрскани со дезинфекционо средство одобрено за таа намена согласно член 32 од овој правилник,
  - д) ткивата или крвта добиени за време на колењето или постморталниот прегледот треба да бидат внимателно отстранети и преработени заедно со труповите и
  - ѓ) употребеното средство за дезинфекција треба да остане на третираната површина најмалку 24 часа;
- 2) завршно чистење и дезинфекција:
  - а) ѓубрето и користената просторика треба да се отстранат и третираат согласно став (3) точка 1) на овој прилог,
  - б) масните наслаги и нечистотија треба да бидат отстранети од површината со соодветно средство за чистење и измиено со вода,
  - в) по миењето со вода се нанесува дезинфекционо средство и
  - г) по истекот на седум дена, просториите повторно се третираат со средство за обезмастивање/чистење од точка 2) потточка б) на овој став, измиени со вода, испрскани со дезинфекционо средство и повторно измиени со вода.

(3) Дезинфекција на контаминираната простирка, цврсто и течно губре:

- 1) цврстото губре и искористената простирка сетретира тремички со пареа, на температура од најмалку 70°Ц или се уништува со палење или се закопува во длабоки јами со ограничување на пристапот на диви птици и цицачи до јамата или се собираат на куп се прска со средство за дезинфекција и се оставаат на биотермички третман да ферментираат најмалку 42 дена или веднаш се запалуваат или закопуваат;
  - 2) течното губре се складира да отстои најмалку 60 дена од денот на последното додавање на заразен материјал, освен доколку официјалниот ветеринар не дозволи пократок рок за течно губре кое било претходно третирано согласно упатството дадено од официјален ветеринар на начин со кој се уништува вирусот на авијарна инфлуенца.
  - 3) Агенцијата може да одобри превоз на цврст измет и простирка кои би можеле да бидат контаминирани до објект кој е одобрен за третман на цврсто губре согласно законот за нус производи, при што третманот обезбедува уништување на вирусот на авијарна инфлуенца. Таквиот превоз се врши во затворени и непропустливи превозни средства или контејнери под надзор на официјален ветеринар и на начин со кој се превенира ширењето на вирусот на авијарна инфлуенца.
- (4) Во случај на одгледувалишта каде живината се чува на отворено, по исклучок од примена на мерките од став (1) и (2) на овој прилог, официјалниот ветеринар може да дозволи посебна постапка за чистење и дезинфекција, имајќи го во предвид типот на одгледувалиштето и климатските услови.
- (5) Во случај на одгледувалиште или дел од одгледувалиште кое од било која причина не може да биде исчистено или дезинфицирано согласно член 32 став (б) на овој правилник, официјалниот ветеринар може да забрани влез на луѓе, превозни средства, живина, други птици или домашни цицачи или било што друго во тоа одгледувалиште или дел од одгледувалиште и таа забрана да остане во сила најмалку 12 месеци.

Национална референтна лабораторија за авијарна инфлуенца

(1) Национална референтна лабораторија за авијарна инфлуенца е:

Факултет за ветеринарна медицина - Скопје, Лазар Поп Трајков 5-7, Скопје, Република Македонија.

(2) Функции и задачи на Националната референтна лабораторија за авијарна инфлуенца во зависност од капацитетите се:

1) во соработка со Агенцијата и референтни лаборатории за авијарна инфлуенца во Европската Унија воведување и координирање на дијагностички методи за авијарна инфлуенца како и:

- а) класифицирање/типизација, складирање и снабдување на соеви на вирусот на авијарна инфлуенца за вршење серолошки тестови и подготвување на антисеруми;
- б) снабдување со стандарден серуми други референтни реагенси на други лаборатории заради стандардизирање на тестовите и реагенсите кои се употребуваат;
- в) обновување и одржување на типови и изолати на вирусот на авијарна инфлуенца;
- г) организирање периодични компаративни тестирања за дијагностичките постапки на национално ниво;
- д) собирање и средување на податоци и информации за методите користени за дијагностицирање и за резултатите од спроведените тестирања;
- ѓ) типизација на изолатите на вируси на авијарна инфлуенца со најсовремени достапни методи, за да се разбере и да се проучи подобро епидемиологијата на авијарната инфлуенца и појавата на високопатогени и потенцијално патогени видови;
- е) следење на најновите научни испитувања во областа на надзор, епидемиологијата и превенцијата од авијарната инфлуенца;
- ж) одржување на високо ниво на експертиза за вирусот на авијарна инфлуенца и други релевантни вируси за да се овозможи брзо диференцирано дијагностицирање;
- з) стекнување знаења за изготвување и користење на ветеринарни имунолошки производи за контрола на авијарната инфлуенца;

2) активна помош за дијагностицирање на жаришта во Заедницата преку добивање изолати на вируси на инфлуенца кои потекнуваат од птици за потврдно дијагностицирање, карактеризирање и епидемиолошки испитувања, како и за добивање изолати на вирусот од првични жаришта доставени од трети земји, овластени да увезат живи домашни птици и месо во Заедницата, во согласност со релевантното законодавство на Заедницата; врз основа на добиените изолати на вирусот, референтната лабораторија на Заедницата треба поконкретно да ги врши следните дејствија:

- а) анализа на секвенци на нуклеотидите, за да може да се определи изведената секвенца на аминокиселина на местото на цепење на молекулот на хемаглутинин;
- б) определување на индексот на интравенозната патогеност (*IIVI*);
- в) антигено класифицирање;
- г) филогенетичка анализа која би се користела за целите на епидемиолошките истражувања;

- 3) Да организира обуки и дообучување на експертите за лабораториска дијагностика заради усогласување на дијагностичките техники;
- 4) Да има обучен персонал достапен да постапува во случај на состојби на криза кои се појавуваат на територијата и
- 5) Да спроведуваат научни испитувања и доколку е можно да доординираат научни активности насочени кон подобрување и контрола на авијарната инфлуенца.

(3) Националната референтна лабораторија може да ги достави изолатите на вирус на авијарна инфлуенца до референтната лабораторија на Заедницата за понатамошна карактеризација доколку Агенцијата го побара тоа:

- 1) од сите примарни жаришта на авијарна инфлуенца,
- 2) во случај на секундарни жаришта - од репрезентативен број на такви жаришта или
- 3) во случај на откривање вируси на инфлуенца различни од оние утврдени во член 1 став (2), точка 1) на овој правилник кај живина или други птици или цицачи кои претставуваат сериозна закана за здравјето.

Критериуми за движење на живина, други птици и производи од живина при спроведување на итна вакцинација

(1) Сите превозни средства и опрема користени за превоз на живина или други птици, јајца или месо од живина, после употребата без одложување се чисти, дезинфицира или третира, со еден или повеќе методи од член 32 од овој правилник.

(2) Во областите каде се спроведува вакцинација движењето на живина или други птици, јајцата за ведење и јајцата за конзумирање треба да биде во согласност со следниве одредби:

- 1) јајцата за ведење треба да:
  - а) потекнуваат од вакцинирано или невакцинирано јато кое е прегледано во согласност со прирачникот за дијагностика од член 34 на овој правилник;
  - б) се дезинфицирани пред испраќањето со метод одобрен од Агенцијата;
  - в) се превезуваат директно до одобрена инкубаторската станица;
  - г) се под надзор на официјален ветеринар во инкубаторската станица и возможна е нивна следливост во истата;
- 2) јајцата за конзумирање треба да потекнуваат од вакцинирано или невакцинирано јато на несилки кое редовно се прегледува со позитивни резултати, во согласност со лабораториски тестови утврдени во дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник, и да се пренесуваат до:
  - а) центар за пакување назначен од Агенцијата, под услов да се пакувани во амбалажа за еднократна употреба каде сите мерки за биолошка безбедност пропишани од агенцијата се применуваат, или
  - б) назначен објект одобрен за производство на производи од јајца во согласност со законот за безбедност на храна;
- 3) еднодневните пилиња треба да:
  - а) потекнуваат од јајца за ведење, кои ги исполнуваат условите во став (3) точка 1 на овој прилог;
  - б) бидат сместени во објект или дел од објект за чување на живина каде нема друга живина;
- 4) живината или други птици треба да:
  - а) се вакцинирани против авијарна инфлуенца, ако тоа е предвидено во програмата за вакцинација;
  - б) се прегледани и резултатите да се поволни, во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник;
  - в) бидат ставени во објект или дел од објект за чување на живина каде нема друга живина;
- 5) живината за колење треба да:
  - а) биде прегледана во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник, пред да биде натоварена;
  - б) се испрати директно до назначена кланица за веднаш да биде заклана.

(3) Движење на живина или други птици и јајца за ведење или конзумирање од одгледувалишта лоцирани надвор од област каде се спроведува вакцинација до одгледувалишта лоцирани во област на вакцинација треба да биде во согласност со следните одредби:

- 1) јајцата за ведење треба да:
  - а) се превезуваат директно до инкубаторската станица за која се назначени;
  - б) може да се лоцираат/следат во инкубаторската станица;
- 2) јајцата треба да бидат превезени до:
  - а) центар за пакување определен од Агенцијата, под услов да се пакувани во пакувања за еднократна употреба и да бидат применети сите мерки за биолошка безбедност пропишани од официјален ветеринар или
  - б) објект за производство на производи од јајца, согласно законот за безбедност на храна;

- 3) еднодневните пилиња треба да бидат ставени во објект или дел од објект за чување на живина каде нема друга живина;
  - 4) живината или другите птици треба да:
    - а) бидат ставени во објект или дел од објект за чување на живина каде нема друга живина;
    - б) се вакцинираат на одгледувалиштето по пристигнувањето доколку тоа е предвидено со програмата за вакцинација;
  - 5) живината наменета за колење треба да бидат испратени директно до назначена кланица за веднаш да бидат заклани.
- (4) Движењето на живина или други птици и јајца од одгледувалишта во област каде се спроведува вакцинација до одгледувалишта лоцирани надвор од област каде се спроведува вакцинација треба да биде во согласност со следните одредби:
- 1) јајцата за ведење треба:
    - а) да потекнуваат од вакцинирано или невакцинирано јато за расплод кое било прегледано и резултатите биле поволни, во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник;
    - б) да бидат дезинфицирани пред испраќањето со метод одобрен од надлежниот орган;
    - в) да се превезуваат директно до инкубаторската станица за која се назначени;
    - г) да може да се лоцираат/следат во инкубаторската станица;
  - 2) јајцата треба да потекнуваат од вакцинирано или невакцинирано јато птици- несилки кое било прегледано и резултатите биле поволни, во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник, треба да бидат превезени до:
    - а) центар за пакување определен од Агенцијата, под услов да се пакувани во пакувања за еднократна употреба и да бидат применети сите мерки за биолошка безбедност пропишани од официјален ветеринар или
    - б) објект за производство на производи од јајца, согласно законот за безбедност на храна;
  - 3) еднодневните пилиња треба да:
    - а) не се вакцинирани;
    - б) потекнуваат од јајца за ведење кои ги задоволуваат условите од став (2), став (3), точка 1) или став (4) точка 1 од овој прилог;
    - в) да бидат ставени во објект или дел од објект за чување на живина каде нема друга живина;
  - 4) живината или другите птици треба да:
    - а) не се вакцинирани;
    - б) се прегледани и резултатите да се поволни, во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник;
    - в) бидат ставени во објект или дел од објект за чување на живина каде нема друга живина;
  - 5) живината за колење треба:
    - а) да бидат прегледана пред утовар и резултатите да бидат поволни, во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник;
    - б) да се испрати директно до определената кланица за веднаш да бидат заклани.
- (5) За месото добиено од живина одгледувана во област каде се спроведува вакцинација се важат следните одредби:
- 1) за месо добиено од вакцинирана живина, живината треба да:
    - а) биде вакцинирани со вакцина која е во согласност со барањата од стратегијата ДИВА;
    - б) се испитани и тествани со поволни резултати во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник;
    - в) е клинички испитана од официјален ветеринар во рок од 48 часа пред натовар и, ако е потребно, сите контролни невакцинирани птици во одгледувалиштето да се прегледаат од официјален ветеринар;
    - г) се испратени директно до назначена кланица за веднаш да бидат заклани.
  - 2) за секое месо добиено од невакцинирани живина, живината треба да биде прегледана во согласност со дијагностичкиот прирачник од член 34 на овој правилник.

- (6) Официјалниот ветеринар може да дозволи движење на мрши или јајца за уништување од одгледувалиштата.
- (7) Нема да се применуваат дополнителни ограничувања за движење на пакувани јајца и месо од заклана живина во согласност со овој прилог.
- (8) Движењето на живина и еднодневни пилиња или на други птици се забранува од моментот на почеток на кампањата за итна вакцинација до моментот на одобрување на план за вакцинација.

Прилог 8

ДИЈАГНОСТИЧКИ ПРИРАЧНИК ЗА АВИЈАРНА ИНФЛУЕНЦА

ГЛАВА 1: Општи карактеристики и цели

- (1) Со цел да се обезбеди еднаквост во дијагностиката на авијарна инфлуенца, со овој прирачник се утврдуваат:
  - 1) насоките и минималните барања за дијагностичките постапки, методите за земање примероци и критериумите за оценување на резултатите од лабораториските тестови за правилно дијагностицирање на авијарната инфлуенца;
  - 2) лабораториските тестови кои се користат за дијагностицирање на авијарна инфлуенца и лабораториските техники кои се користат за одредување на генотипот на изолатите на вирусот на авијарна инфлуенца и
  - 3) минималните критериуми во однос на превоз на примероците, биолошката сигурност и стандардите за квалитет кои треба да ги исполнува дијагностичката лабораторија.
- (2) Овој прирачник е наменет за контрола и надзор на авијарна инфлуенца и ги нагласува принципите и примената на лабораториски тестовите и техники и дава насока за толкување на резултати.
- (3) Потврдата на авијарна инфлуенца кај живината и другите птици мора да биде во согласност со постапките, методите за земање примероци и критериумите за оценување на резултатите од лабораториските тестови утврдени со овој дијагностички прирачник и мора да се заснова на еден или повеќе критериуми од точките 1), 2) и 3) од овој став:
  - 1) откривањето на вирус, антигени или примероци од специфичен генетички материјал во примероци ткиво, органи, крв или екскрети од живината или други птици;
  - 2) откривањето на клинички знаци и патоанатомски промени од болеста кај овие птици;
  - 3) идентификација на специфични антитела во крвните примероци на овие птици.
- (4) Потврдата за инфекција кај цицачи од домашните видови со инфлуенца А вирус кој потекнува од птици со ниско или високо количество на патогени од подвидовите *H5* или *H7* мора да се заснова на еден или повеќе критериумите:
  - 1) откривањето на вирус на авијарна инфлуенца, антигени или примероци од специфичен генетички материјал од живината или други ткива, органи, крв или други птици;
  - 2) идентификација на специфични антитела во примероците од крв на авијарна инфлуенца кај цицачите.

- (5) Постапките, методите за земање примероци и критериумите за оценување на резултатите од лабораториските тестови мора да бидат:
- 1) оние кои се утврдени во дијагностичкиот прирачник или
  - 2) оние кои се одобрени од агенцијата под услов:
    - а) чувствителноста и специфичноста на одобрените лабораториски тестови се докажани како ефективни по компаративниот тест организиран од референтната лабораторија за авијарна инфлуенца во Заедницата (Референтна лабораторија на Заедницата) или
    - б) ако таквото оценување не е организирано од референтната лабораторија на Заедницата, определен тип на лабораториско тестирање, чувствителноста и специфичноста на овластените лабораториски тестови биле потврдени од националната референтна лабораторија, па лабораториското тестирање е соодветно со целта за која се користи; резултатот од оваа проверка мора да биде доставен до референтната лабораторија на Заедницата за испитувањето.

ГЛАВА 2: Опис на авијарна инфлуенца со диференцијална дијагноза

A. Етиологија и вирулентност

- (1) Авијарната инфлуенца е многу заразна вирусна инфекција предизвикана од вируси на семејството *Orthomyxoviridae*, род *influenzavirus A*. Вирусите на инфлуенца А се единствените ортомиксовируси за кои се знае дека ги инфицираат птиците. Многу видови на птици покажале склоност кон зараза со инфлуенцата А; водните птици се главни резервоари на овие вируси, но поголемиот дел на изолати имаат ниска патогеност за кокошките и мисирките, основните птици со економска важност кои може да бидат заразени со болеста.
- (2) Вирусите на инфлуенцата А имаат антигенски групи со нуклеопротеини и матрични протеини, но се класифицирани во подвидови врз основа на антигенски својства на гликопротеини, хемагмутини (HA) и неураминдаза (NA). Во моментот, познати се 16 HA подвидови (H1–H16) и 9 NA подвидови (N1–N9). Секој вирус на инфлуенца А содржи еден HA и еден NA антиген, кои се комбинираат на сите можни начини.
- (3) Според способноста да предизвикуваат болест кај приемчивата живина, вирусите на инфлуенцата А се поделени во две групи:
  - 1) вирус на ВПАИ, кој предизвикува исклучително сериозна болест која се карактеризира со ширење на болеста кај инфицираната живина и со висок морталитет во јатото (до 100%) и
  - 2) вирус на НПАИ, кој предизвикува слаба респираторна болест кај живината, освен доколку не се случи влошување од други инфекции или фактори.
- (4) Дивите птици, особено миграционите водни птици, играат многу важна улога како резервоар на вирусот на инфлуенцата А, што е покажано со изолацијата на речиси сите можни комбинации од подвидовите HA и NA кај дивите птици. Општо земено, вируси на НПАИ се откриени кај дивите птици, освен во случај на ширење на ВПАИ од заразената живина.
- (5) Примарна инфекција со вирусот на авијарната инфлуенца во живинарските фарми потекнува од директен или индиректен контакт со дивите птици.
- (6) Кај живината, вирусот на НПАИ внесен преку контакт со диви птици може да циркулира во популацијата незабележан, бидејќи клиничките знаци често се слаби или воопшто ги нема.

- (7) Вирусот на НПАИ од подвидовите *H5* и *H7* внесен во живината може да мутира во ВПАИ. Само вирусите на подвидовите *H5* и *H7* се причина за појава на ВПАИ.
- (8) Неколку механизми можат да бидат одговорни за мутација на НПАИ во ВПАИ, но факторите кои доведуваат до оваа мутација не се познати. Во некои случаи мутацијата настапува веднаш на првичното место по внесот од диви птици, додека во други случаи вирусот на НПАИ циркулира во живината со месеци пред мутацијата, што укажува дека е невозможно е да се предвиди дали и кога таквата мутација ќе се појави. Ризикот од циркулацијата на НПАИ во живината, при што можностите се поголеми дека ќе се случи мутацијата во ВПАИ.
- (9) Инкубациониот период се разликува од видовите на вирус и домаќинот, кој е обично до шест дена, а за одредени птици е од неколку часа до седум дена.

Б. Клинички знаци на птици заразени со вирусот ВПАИ

- (1) Клиничките знаци се многу променливи и се под влијание на фактори како: вирулентноста на вирусот, заразените видови, возраст, пол, присуството на други болести и животната средина.
- (2) Раните симптоми може да вклучат анорексија, намалено земање вода и релативно слаба смртност. Постои можност болеста да се појави одеднаш во едно јато птици и да предизвика смрт на огромен број на птици без претходни знаци на болест или со слаби знаци на депресија, на кострешени пердуви и треска. Колку повеќе птици преживуваат, толку клиничките знаци се позабележливи. Временскиот период за развој на знаците зависи од вирусот, домаќинот и првичната инфицирана доза, како и начинот на одгледување. Вирусот се шири многу побавно кај несилки одгледувани во кафезен систем или на отворено, одколку во одгледувалиштата на бројлери.
- (3) Несилките заразени со вирус ВПАИ можат да почнат со несење на јајца со мека лушпа и несењето на јајцаза кратко време запира. Болните птици, често седат или стојат во полусвесна состојба и со главата го допираат подот. Кикиришките се цијанотични и потечени, а може да имаат петехијални и ехимозни хеморагии по нивните врвови. Обилна водеста дијареја е често присутна и птиците се исклучиво жедни. Дишењето може да биде отежнато и може да се забележи зголемено солзење. Хеморагии можат да се видат на оголените делови на кожата. Смртноста на јатото варира од 50 до 100%.
- (5) Кај бројлерите, знаците на ВПАИ често се помалку видливи за разлика од другата живина и обично вклучуваат тешка депресија, инапетенца, а нагло зголемување на смртноста може да биде првата забележлива абнормалност. Можат да се забележат отоци на лицето и вратот и нервни симптоми како што се тортиколис и атаксија.
- (6) ВПАИ кај мисирките е слична како кај останатата живина, но одредени вируси на ВПАИ се појавуваат како повирulentни кај мисирките отколку кај другата живина.
- (7) Гуските инфицирани со вирус на ВПАИ имаат симптоми на депресија, анорексија и дијареја и се слични на симптомите кај кокошките несилки, но често имаат и отечени синуси. Младите птици можат да имаат невролошки знаци.
- (8) Патките инфицирани со вирус на ВПАИ може да не покажуваат клинички знаци, но сепак одредени соеви може да предизвикаат знаци слични со оние на гуските со ниска смртност.
- (9) Кај ноевите клиничките знаци на ВПАИ и НПАИ можат да бидат отсутни. Кај бисерките и јапонски препелици ВПАИ наликува на болеста кај кокошките или мисирките. Јапонските препелици се отпорни на одредени подвидови на ВПАИ. Кај сите птици, присуството на антители, на истиот подвид *H*, без разлика дали е последица на вакцинирање или природна инфекција, може да значи дека инфекцијата со вирусот ВПАИ не резултира со клинички знаци.

В. Постмортални промени кај птиците инфицирани со вирус на ВПАИ.

- (1) Во перакутна форма живината која умира покажува минимален број на лезии, кои се состојат од дехидрација и конгестија на внатрешните органи и мускулите.
- (2) Кај живината која угинува по долготрајни клиничка еволуција, се јавуваат петехии и ехимозни хеморагии, особено во гркланот, трахеата, провентрикулот и епикардиални масни ткива, и по серозните површини близу градната коска. Околу главата и нозете присутни се поголеми поткожни отоци. Трупот може да биде дехидриран. Во слезината, црниот дроб, бубрезите и белите дробови можат да бидат присутни жолти или зелени некротични жаришта. Воздушната вреќа може да содржи ексудат. Слезината може да биде зголемена и хеморагична.
- (3) Авијарна инфлуенца хистолошки се карактеризира со васкуларни нарушувања, што доведува до појава на оток, хеморагии и периваскуларна инфилтрација, особено во миокардот, слезината, белите дробови, мозокот, панкреасот и бубрезите. Некротичните жаришта се присутни во бели дробови, црниот дроб и бубрезите. Глиоза, васкуларна пролиферација и невронска дегенерација можат да се јават во мозокот.

Г. Диференцијална дијагноза

При диференцијална дијагноза на ВПАИ, треба да се земат во предвид следните болести:

- 1) други болести кои предизвикуваат моментална смртност се:
  - а) Њукастелска болест;
  - б) инфективен ларинготрахеит;
  - в) чума кај патките;
  - г) акутни труења;
- 2) други болести кои предизвикуваат отоци на кикиришките и обетките се:
  - а) акутна колера кај птици и други септикемични болести;
  - б) бактериски целулитис кај кикиришките и обетките.

Д. Клинички знаци на птици заразени со вирусот НПАИ

- (1) Тежината на болеста предизвикана од вирусот НПАИ зависи од:
  - 1) видот на вирусот;
  - 2) видови и возраст на домаќинот;
  - 3) имунолошки статус на домаќинот во однос на вирусот, а особено присуството на други инфективни агенси, како што се:
    - а) *Pasteurella spp.*;
    - б) Вирус на болеста Њукасл (вклучувајќи и вакцинални соеви);
    - в) птичји пнеумовирус, вирус на инфективен бронхитис;
    - г) *E. coli*;
    - д) *Mycoplasma spp.*;
  - 4) состојба на имунодефицијенција и
  - 5) фактори на животната средина (прекумерни количини на амонијак, прашина, високи или ниски температури).

- (2) Во некои случаи, клиничките знаци на болеста можат да бидат невидливи или слаби и да предизвикаат само лесни респираторни симптоми или проблеми со продуктивноста на јајца кај птиците. Во други случаи, инфекцијата со вирусите НПАИ може да биде проследена со тешки клинички знаци, особено кај мисирките, обично со отежнато дишење, кашлица, отоци на инфраорбиталните синуси и фебрилна состојба со губење на апетитот и висока смртност.
- (3) НПАИ може да биде помешан или искомплициран со многу други респираторни или цревни болести. Секогаш кога кај птиците се задржува болеста и покрај примената на превентивни и терапевтски мерки, постои простор за сомневање за присуство на авијарна инфлуенца.

Г. Клинички знаци кај птици

- (1) Спектарот на клиничките знаци може да биде многу широк, кај живината може да опфаќа од невидливи знаци до тешки знаци на болеста која резултира со висока смртност.
- (2) Инфекцијата се шири полесно при кафезно одгледување на птици од различни категории кои се одгледуваат во одделни простории поради разновидноста на видовите кои се одгледуваат, со различна чувствителност, променливи нивоа на ширење на вирусот и релативно бавното пренесување поради ограничен степен на контакти и релативно ниската густина на птиците.

Е. Опис и општи карактеристики на авијарна инфлуенца за потребите на информирање на јавноста

- (1) Инфлуенцата кај птиците ја предизвикуваат инфекции со вируси на семејството Orthomyxoviridae кои припаѓаат на родот на инфлуенца А вируси. Инфлуенца А вирусите се единствените познати ортомухо-вируси кои предизвикуваат инфекции кај птиците. Докажано е дека многу видови птици се приемчиви на инфекција со инфлуенца А вируси; водните птици претставуваат основен резервоар на овие вируси и мнозинството на изолатите се со ниска патогеност (ниска вирулентност) за кокошките и мисирките.
- (2) Високо патогените инфлуенца А вируси кои се појавуваат по природен пат и предизвикуваат акутна клиничка болест кај кокошки, мисирки и други птици кои се од економска значење, се поврзуваат единствено со *H5* и *H7* поттиповите. Повеќето вируси од поттип *H5* и *H7* кои се изолирани од птици, се со ниска патогеност за живината. Со оглед на фактот дека постои ризик *H5* или *H7* вирусот со ниска патогеност (*H5/H7* ниско патогена авијарна инфлуенца [НПАИ]) со мутација да стане високо патоген, сите *H5/H7* НПАИ вируси од живина вклучувајќи ги и дивите птици се пријавуваат во ОИЕ.
- (3) Кодот за здравствена заштита на копнени животни на Светска здравствена организација ја дефинира "авијарната инфлуенца", како инфекција на живината предизвикана од страна на инфлуенца А вирус со висока патогеност (ВПАИ) како и од подтиповите *H5* и *H7* со ниска патогеност (*H5/H7* НПАИ). За да се избегне забуна со научната употреба на "авијарната инфлуенца", се користат следниве термини ВПАИ, *H5/H7* НПАИ и инфлуенца А што укажува на било кој вирус на инфлуенца од птиците кој е *H1-H16*.
- (4) Во зависност од видот, возраста и типот на птици, посебните карактеристики на засегнатиот сој на вирус, како и од факторите на животната средина, високо патогената болест, кај целосно приемчивите птици, може да се разликува почнувајќи од ненадејна смрт без очигледни клинички знаци, до покарактеристична болест со променливи клинички индикации кои вклучуваат респираторни знаци, како што се окуларен и назален исцедок, кашлање, кивање и отежнато дишење, отекување на синусите и/или главата, апатија, намалена вокализација, значително намалување на вносот на храна и вода, цијаноза на кожата која не е покриена со пердуви, подбрадок и кикиришка, некоординираност и знаци на нервоза и дијареја. Кај птици несилки, дополнителните клинички симптоми вклучуваат значителен пад на производството на јајца, кое вообичаено е придружено со зголемување на бројот на јајца со слаб квалитет. Високиот степен на морбидитет е придружен со висок степен и брза ескалација на необјаслива смртност, сепак, ниту еден од овие знаци не може да се смета како патогномоничен.

- (5) Кај одредени видови домаќини како што е пекинската патки, некои ВПАИ вируси може да не предизвикаат клиничка слика. Инфлуенца А вирусите со ниска патогеност, кои вообичаено предизвикуваат само умерена или се без клиничка манифестација, во одредени случаи може да предизвикаат збир на клинички симптоми, чија сериозност може да се изедначи со онаа на ВПАИ, особено доколку се појави влошување на инфекцијата и/или има влијание на неповолни услови на животната средина.

ГЛАВА 3: Критериуми за прогласување на едно одгледувалиште како сомнително на авијарна инфлуенца

- (1) Варијабилноста на клиничките знаци за ВПАИ и НПАИ не дозволува одредување на јасни насоки за сомнителни жаришта. Ненадејна висока смртност кај живината, со или без присуство на соодветните клинички знаци опишани во Глава 2 од овој прилог, треба да биде испитана преку обезбедување на примероци за лабораториско испитување.
- (2) Брза дијагноза на ВПАИ или НПАИ предизвикана од подвидовите *H5* и *H7* е важна за нивна рана контрола и искоренување. Авијарната инфлуенца секогаш мора да биде земена во предвид при диференцијална дијагноза на респираторни проблеми, проблеми со продуктивноста на јајца и зголемен морталитет на живината и соодветни примероци да бидат доставени за лабораториско испитување.

Дијаграм на чекорите за дијагностицирање заради потврдување на авијарна инфлуенца

ГЛАВА 4: Земање и превоз на примероци

(1) Постапки кои треба да се следат при сомневање на авијарна инфлуенца

Кога официјалниот ветеринар има пријава на сомнеж на авијарна инфлуенца со клиничка слика или кога резултатите од лабораториското испитување за присуство на оваа болест се позитивни, официјалниот ветеринар мора да изврши епидемиолошка истрага согласно овој прилог и член 5 од овој правилник пред да се исклучи присуството на болеста.

(2) Интерпретација на вирусолошкото тестирање

Присуството на вирус на авијарна инфлуенца може да го исклучи, кога определен број болни или мртви птици и трахеални/оро-фарингеални или клоакални брисови се испитаат за откривање на вирусот или неговиот геном со добивање на негативни резултати во согласност со Глава 6 или 7 на овој прилог.

(3) Број на примероци за вирусолошко или серолошко тестирање

Во случај на појава на сомнеж на авијарна инфлуенца на одгледувалиште потребно е да се земат примероци за вирусолошко и серолошко тестирање.

1) број на примероци за вирусолошко тестирање е:

- а) најмалку 5 болни/угинати птици, доколку има и/или
- б) најмалку 20 трахеални/оро-фарингеални и 20 клоакални брисеви.

Труповите се земаат од скоро угинати птици (не е почнат процес на автолиза) или се во состојба на угинување при што истите се хумано убени.

Брисевите треба да се земат од птиците кои покажуваат клинички промени. Бројот на брисови е во согласност со точка 1) од овој став или доколку на одгледувалиштето се присутни помалку птици во тој случај брисови се земаат од сите птици.

Клоакалните брисеви треба да се земат со изметот (оптимално количество 1гр.). Доколку земањето на клоакални брисеви од живи птици е невозможно, тогаш потребно е внимателно собирање на свеж измет.

Најпрактично е да се земат трахеални/оро-фарингеални брисеви од усната шулина.

Агенцијата може да одлучи кои брисеви ќе се земаат од птиците, во зависност од степенот на репликација на вирусот во респираторниот или на гастроинтестиналниот тракт како и од видот на птиците.

2) број на примероци за серолошко тестирање е најмалку 20 крвни проби.

Крвни проби треба да се земат од птиците кои покажуваат клинички промени. Бројот на крвните проби е во согласност со точка 2) од овој став или доколку на одгледувалиштето се присутни помалку птици во тој случај крвни проби се земаат од сите птици.

Агенцијата може да одлучи да го намали бројот на крвни проби кои се земаат од одгледувалиштето.

(4) Транспортирање на примероците

Брисевите треба да бидат веднаш оладени со ставање на мраз или со гел пакувања и предадени што е можно побрзо во лабораторија. Брисевите не треба да се замрзнат освен доколку тоа е неопходно. Доколку не може да се обезбеди превоз на примероците во рок од 24 часа од земањето тогаш тие треба веднаш да се замрзнат, складираат и да се превозираат во сув мраз.

Брисевите треба да бидат ставени и целосно потопени во антибиотски или специјален, медиум за транспорт на температура од 4°C. Во случај на недостаток на транспортен медиум, брисевите се испраќаат суви (непотопени во медиум) во лабораторијата за тестирање.

Складирањето и транспортот на примероците не треба да влијае на квалитетот на мострата.

(5) Антибиотски медиум

Антибиотскиот медиум од став (4) на оваа глава треба да биде базиран на фосфатен пуфер со *pH* 7,0-7,4 (проверена по додавање на антибиотици).

Протеинскиот медиум, како што се мозочно-тквивна инфузија или ублажена пуферна триптоза, му даваат стабилност на вирусот за време на транспортот. Антибиотиците кои се користат и нивната концентрација можат да се менуваат, за да одговараат на локалните услови и можности.

За фекалните примероци се потребни високи нивоа на антибиотици и тоа: 10 000 *IU/ml* пеницилин, 10 *mg/ml* стрептомицин, 0,25 *mg/ml* гентамицин и 5 000 *IU/ml* нистатин. Овие количини можат да бидат пет пати помали за ткива и трахеални брисеви.

Ако е потребна контрола на Кламидофила, треба да се додаде 0,05-0,1 *mg/ml* Окситетрациклин.

(6) Медиум од мозочно-тквивна инфузија

Растворот мора да биде подготвен во вода и да содржи 15% *w/v* мозочно-тквивна инфузија пред стерилизација (со автоклавирање на 121°C за 15 минути)

По стерелизацијата треба да се додадат следните антибиотици: 10 000 *IU/ml* пеницилин G, 20 μ г амфотерицин В и 1000 μ г/ml гентамицин. Средината може да биде складирана на 4°C за не повеќе од два месеци.

ГЛАВА 5: Мерки кои се превземаат за сузбивање и искоренување на авијарна инфлуенца

(1) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиште за кое има сомнеж за појава на жариште од мерките кои треба да се превземат во случај на сомнеж на присуство на авијарна инфлуенца на одгледувалиште согласно член 6 став (1) од овој правилник, треба:

- 1) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето, доколку постои. Во записникот за контрола, официјалниот ветеринар треба да ги документира податоците за дневната смртност, несивост, консумирање на храна и/или вода за периодот од една недела пред датумот на појава на првите клинички симптоми на авијарна инфлуенца до датумот на посета на одгледувалиштето,
- 2) да изврши клинички преглед на секоја производна единица со проценка на клиничка историја и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни,
- 3) да земе примероци за лабораториско испитување од секоја производна единица, освен ако врз основа на клинички преглед, во согласност со точките 1) и 2) од овој став не го исклучи сомнежот на авијарна инфлуенца,
- 4) независно од негативните резултати на тестовите добиени со лабораториското испитување, да изврши клиничкиот преглед на живината во секоја производствена единица, пред да се затвори официјалниот надзор на одгледувалиштето.

- (2) Дополнително на мерките од член 9 став (3) од овој правилник од живината или другите птици кои се убиени од секоја производствена единица, треба да се земат примероци за лабораториско испитување.
- (3) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиште каде е потврдено жариште на авијарна инфлуенца и на кое е присутна живина изведена во периодот на инкубација на авијарна инфлуенца согласно член 10 став (4) од овој правилник треба да:
  - 1) изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето, доколку постои. Во записникот за инспекциска контрола, официјалниот ветеринар треба да ги документа податоците за дневната смртност, несивост и податоците за продуктивноста на јајца, како и количината на консумирање на храна и/или вода за периодот од една недела пред датумот на првичните појава на првите клинички симптоми на авијарна инфлуенца до датумот на инспекција посета на одгледувалиштето,
  - 2) да изврши клинички преглед со проценка на клиничката историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни или оние кои заостануваат во растот,
  - 3) да земе примероци за лабораториско испитување од живина, на возраст меѓу две или три недели,
  - 4) спроведе клинички преглед на живината постара од 21 ден и по добивање на негативни резултати на лабораториско испитување на примероците по што официјалниот надзор на одгледувалиштето може да се затвори.
- (4) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиште на кое му биле одобрени исклучоци од примена на мерките од член 10 став (2) на овој правилник, по исклучок од примена на мерките на одредени одгледувалишта согласно член 11 став (3) точка 2) од овој правилник, треба да:
  - 1) изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето, доколку постои,
  - 2) изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни;
  - 3) земе примероци за лабораториско испитување, 21 ден по датумот на последните позитивни наоди за ВПАИ од секоја производствена единица и во интервали од 21 ден:
    - а) од угината живина или други птици кои се присутни на одгледувалиштето во периодот на земање примероци;
    - б) од брисеви: трахеални /оро-фарингеални или клоакални од минимум 60 птици живина или други птици или целата живина или други птици кога во одгледувалиштето има помалку од 60 птици; или доколку птиците се мали, егзотични и не се лесни за фаќање, примероците треба да бидат собрани од свеж фецес.
  - 4) Официјалниот ветеринар може да отстапи од бројот на примероци во точка 3), алинеи а) и б) од овој став, врз основа на процената на ризикот.
  - 5) земе примероци согласно точка 3) и лабораториското испитување на такви примероци треба да продолжи сè до добивање на два последователни негативни лабораториски резултати во период од најмалку 21 ден.

(5) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на контактното одгледувалиште согласно мерките кои се применуваат во контактните одгледувалишта од член 13 став(1) и став (3) на овој правилник, треба:

- 1) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето, доколку постои, да ги документира податоците за дневната смртност и податоците за конзумирање на количината на храна и/или вода, доколку се достапни, за периодот од една недела пред контактот со јато за кое постои сомнеж дека се заразени со авијарна инфлуенца, до датумот на инспекција на одгледувалиштето,
- 2) да изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни,
- 3) доколку постојат клинички симптоми кај живина или другите птици, или знаци за зголемување на дневната смртност (> 3 пати од нивото на нормална смртност во јатото) или намалување на дневната продуктивност на јајца ($> 5\%$) или намалување на конзумирање на дневната количина на храна и/или вода ($> 5\%$), треба веднаш да се земат примероци за лабораториско испитување од секоја производна единица и
- 4) во случај на отсуство на симптомите утврдени во точките 2) и 3) од овој став, примероци за лабораториско испитување треба да се земат 21 ден по датумот на последниот контакт со заразено одгледувалиште, или кога живината или други птици, кои се убиени.

(6) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на комерцијално одгледувалиште, надзорот, пописот и контролата во одгледувалишта во заштитната зона согласно член 16, став (1) точка 2) и 3) од овој правилник, треба да:

- 1) изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето. Доколку постојат показатели на зголемување на дневната смртност (> 3 пати од нивото на нормална смртност во јатото) или намалување на дневната продуктивност на јајца ($> 5\%$) или намалување на конзумирање на дневната количина на храна и/или вода ($> 5\%$), треба веднаш да се земат примероци за лабораториско испитување од секоја производствена единица.
- 2) изврши клинички преглед на секоја производна единица, со проценка на клиничка историја и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни;
- 3) земе примероци за лабораториско испитување од секоја производствена единица, кај живина или други птици, кои не покажуваат јасни клинички симптоми на болеста или во случај кога птиците биле вакцинирани, врз основа на процена на ризикот и
- 4) врз основа на процената на ризикот, да одлучи за дополнителен надзор на официјален ветеринар со клинички преглед и земање примероци за лабораториско испитување во таргетираните одгледувалишта, оддели или типови на производство.

(7) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиштето, во кое се пријавени зголемена заболеност, смртност или промена на податоците за продуктивноста согласно мерките кои треба да се применат за одгледувалиштето во заштитна зона од член 16, став (1) точка 8) на овој правилник треба да:

- 1) изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето. Доколку постојат показатели на зголемување на дневната смртност (> 3 пати од нивото на нормална смртност во јатото) или намалување на дневната продуктивност на јајца ($> 5\%$) или намалување на конзумирање на дневната количина на храна и/или вода ($> 5\%$), треба веднаш да се земат примероци за лабораториско испитување од секоја производствена единица и

- 2) изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни.

(8) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиште на кое биле одобрени исклучоци од примена на мерките утврдени во член 16, став (2) од овој правилник, во однос на исклучоци од мерките кои се однесуваат на директниот превоз на живината за итно колење согласно член 16, став (3) точка 2) од овој правилник треба:

- 1) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето,
- 2) да изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица, и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни помалку од 24 часа од нивното заминување и
- 3) врз основа на процената на ризикот да испрати на лабораториско испитување примероци од трахеални /оро-фарингеални или клоакални брисеви, минимум 60 птици живина или други птици од секоја производна единица која се превезува на колење најрано 48 часа пред превозот.

(9) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на живината за носење на одгледувалиште на кое биле одобрени исклучоци од примена на мерките од член 16, став (2) на овој правилник, пред директниот превоз на живината за носење согласно член 16, став (7) точка 2) од овој правилник, треба:

- 1) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето,
- 2) да изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни помалку од 24 часа од заминувањето на живината и
- 3) врз основа на процената на ризикот да испрати на лабораториско испитување примероци од трахеални /оро-фарингеални или клоакални брисеви од минимум 60 птици живина или други птици од секоја производна единица која се превезува најмалку 48 часа пред превозот.

(10) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиште на кое биле одобрени исклучоци од примена на мерките од член 16, став (2) од овој правилник и кои се однесуваат на директен превоз на јајца за ведење и за консумирање согласно член 16, став (8), точка 1) од овој правилник треба да:

- 1) изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето,
- 2) изврши клинички преглед на секоја производна единица, секои 15 дена и
- 3) земе примероци за лабораториско испитување од секоја производствена единица.

(11) Мерките кои се применуваат во заштитната зона во временскиот период утврден согласно член 17 став (1) од овој правилник, можат да се укинат 21 ден по датата на спроведеното чистење и дезинфекција на заразените одгледувалишта доколку:

- 1) официјалниот ветеринар извршил контрола на сите комерцијални одгледувалишта сместени во заштитната зона и сите клинички прегледи и лабораториски тестови, утврдени во став (6), точките 1), 2) и 3), и став (7) од оваа глава дале негативни резултати,

- 2) официјалниот ветеринар извршил контрола на сите комерцијални одгледувалишта сместени во заштитната зона и клиничките прегледи и лабораториските тестови, не дале сомневање за инфекција со авијарна инфлуенца и
- 3) секој дополнителен надзор на официјален ветеринар утврден во став (6) точка 4) од оваа глава дал негативни резултати.

(12) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиштето, во кое се пријавени зголемена заболеност, смртност или промена на податоците за производство, согласно мерки кои се применуваат во заштитната зона од член 18, точка 7) на овој правилник, треба да:

- 1) изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето,
- 2) изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни и
- 3) земе примероци за лабораториско испитување од секоја производствена единица.

(13) Кога се спроведуваат мерки кои се применуваат во случај на сомнеж на ВПАИ во кланици и превозни средства согласно член 23, став (1) од овој правилник при контрола на одгледувалиште од кое потекнуваат птиците во кланица или од средства за превоз официјалниот ветеринар треба да:

- 1) изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето, доколку постои,
- 2) изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни, земајќи ги предвид консултациите со официјалниот ветеринар во кланицата, кој треба да даде детално податоци за секоја претходна инспекција и резултатите од прегледите пред и по колењето,
- 3) да земе примероци за лабораториско испитување од секоја производна единица, освен ако врз основа на епидемиолошка истрага, во согласност со точките 1) и 2) од овој став не го исклучи сомнежот на авијарна инфлуенца и
- 4) да земе дополнителни примероци од најмалку пет болни, мртви или заклани птици во кланицата со патолошки наод за лабораториско испитување, во прилог на примероците од точка 3 од овој став.

(14) По спроведување на мерките од став (13) на оваа глава, согласно член 23, став (2) од овој правилник и доколку резултатите од лабораториското тестирање се негативни и врз основа на клиничката слика се потврди дека не постои сомневање за присуство на ВПАИ официјалниот ветеринар може да го затвори службениот надзор на одгледувалиштата на потекло на живината и кланиците.

(15) Мерките кои се применуваат на граничен премин и превозни средства согласно член 24, став (5) и (8) од овој правилник

- 1) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на живина или други птици кои се чуваат во изолација, кои биле преместени од граничен премин или превозно средства, за кои постои сомневање или е потврдено присуството на ВПАИ, треба:
  - а) да изврши преглед на евиденцијата и записи, доколку постојат,

- б) да изврши клинички преглед на секоја производна единица, со проценка на клиничка историја и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни,
  - в) да земе примероци за лабораториско испитување од живина или други птици, избрани од различни превозни средства или кафези.
- 2) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиште од кое потекнува живината или други птици кои се заклани, треба:
- а) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето, доколку постои;
  - б) да изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни, земајќи ги предвид консултациите со официјалниот ветеринар во кланицата, кој треба да даде детално податоците од секоја претходна инспекција и резултатите од прегледите пред и по колењето;
  - в) да земе примероци за лабораториско испитување од секоја производна единица, освен ако врз основа на епидемиолошка истрага, во согласност со подточките а) и б) од оваа точка не го исклучи сомнежот на авијарна инфлуенца;
  - г) да земе дополнителни примероци од најмалку пет болни, мртви или заклани птици во кланицата со патолошки наод за лабораториско испитување, во прилог на примероците од подточка в) од оваа точка;
  - д) доколку резултатите од лабораториските тестови од примероците утврдени/утврдени во подточките в) и г) од оваа точка се негативни и нема никакво клиничко сомневање за присуство на ВПАИ во одгледувалиштето на потекло и кланицата, официјалниот надзор може да биде затворен.
- (16) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиште, пред превоз на живината до кланица, или на одгледувалиште каде што има живина изведена од јајца, собрани за време на период на инкубација, согласно мерките кои се применуваат во одгледувалиштето во кое се потврдени појави на НПАИ од член 25, точка 9), подточки б) и ж) од овој правилник, треба да:
- 1) изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба, на одгледувалиштето;
  - 2) изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици;
  - 3) земе примероци за лабораториско испитување од птиците од секоја производствена единица кои се наменети за превоз до кланица најмалку 48 часа пред заминување на живината и
  - 4) земе примероци за лабораториско испитување од секоја производна единица, од живина која веќе е изведена од јајца, собрани за време на инкубациониот период.
- (17) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на одгледувалиште на кое биле одобрени исклучоци од примена на мерките од член 25, став (1), точка 1), 2) и 3) и точка 8) б од овој правилник во однос на исклучоци од примена на мерките кои се применуваат за одредени одгледувалишта во кои е потврдена НПАИ согласно член 26, став (2), точка 2) од овој правилник, треба:

- 1) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето, доколку постои;
- 2) да изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни;
- 3) да земе примероци за лабораториско испитување, 21 ден по датумот на последните позитивни наоди за НПАИ од секоја производствена единица и во интервали од 21 ден и тоа:
  - а) од угината живина или други птици кои се присутни на одгледувалиштето во периодот на земање примероци;
  - б) трахеални /оро-фарингеални или клоакални брисеви од минимум 60 птици живина или други птици или целата живина или други птици кога во одгледувалиштето има помалку од 60 птици; или доколку птиците се мали, егзотични и не се лесни за фаќање, примероците треба да бидат собрани од свеж фецес.
- 4) Официјалниот ветеринар може да отстапи од бројот на примероци во точка 3) од овој став, врз основа на процената на ризикот и
- 5) да земе примероци согласно точка 3) од овој став и лабораториското испитување на такви примероци треба да продолжи сè до добивање на два последователни негативни лабораториски резултати во период од најмалку 21 ден.

(18) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на контактното одгледувалиште, согласно член 27, став (2), (3) и (5) на овој правилник, треба да:

- 1) изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на контактното одгледувалиште, доколку постои;
- 2) изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни и
- 3) земе примероци за лабораториско испитување од секоја производствена единица или од живина или други птици кои се убиени.

(19) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола во комерцијално одгледувалиште во зона под ограничување, согласно мерките кои се применуваат во зони под ограничување од член 28, став (2), точка 2) од овој правилник, треба да:

- 1) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето;
- 2) да изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни;
- 3) да земе примероци за лабораториско испитување од секоја производна единица и
- 4) врз основа на процената на ризикот, да одлучи за дополнителен надзор на официјален ветеринар со клинички преглед и земање примероци за лабораториско испитување во таргетирано одгледувалишта, оддели или типови на производство.

(20) Мерките кои се применуваат во зоната под ограничување согласно член 29, точка 1) и 2) од овој правилник, можат да се укинат 21 ден по датата на воведното чистење и дезинфекција на заразените одгледувалишта и не порано од 42 дена по потврдата на НПАИ доколку:

- 1) сите комерцијални одгледувалишта сместени во зона под ограничување се проверени од официјалниот ветеринар и се добиени негативни резултати на лабораториските испитувања направени согласно став (13), точките 3) и 4) од оваа глава;
  - 2) резултатите од дополнителни клиничките прегледи и лабораториските тестови од некомерцијални одгледувалишта за откривање на ризик од ширење на НПАИ се достапни и
  - 3) врз основа на резултатите од проценката на ризикот, земајќи ги во предвид епидемиолошката ситуација и резултатите од лабораториските испитувања утврдени во точките 1) и 2), ризикот од ширење на НПАИ е незначителен и со ваква проценка може и во случај на позитивни серолошки наоди и негативни вирусни наоди, ограничувањата да се укинат.
- (21) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на комерцијално одгледувалиште одгледувалиште каде се чуваат свињи и каде е потврдено присуство на авијарна инфлуенца, лабораториски тестови и други мерки кои се однесуваат на свињи и други видови на животни согласно член 31, став (1) и (3) од овој правилник, треба:
- 1) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето, доколку постои,
  - 2) да изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на свињите, особено оние кои изгледаат болни,
  - 3) да се земат назални/оро-фаргинални брисеви од најмалку 60 свињи од секоја производствена единица или од сите свињи каде се присутни помалку од 60 свињи во производствената единица, порано или на денот на заразување на живината или други птици. Минимум 60 крвни примероци мора да бидат собрани од свињите, од две до четири недели од датата на убивањето. Примероците мора да бидат собрани, така што барем еден примерок се добива за секоја група од свињи кои се во директен контакт еден со друг,
  - 4) одобри движењето на свињите во друго одгледувалиште само доколку се земени најмалку 60 назални/оро-фаргинални брисеви од секоја производствена единица, 14 дена по датумот на лабораториска потврда на отсуство на авијарна инфлуенца;
  - 5) движењето на свињите во друго одгледувалиште може да биде дозволено ако се земени најмалку 60 назални/оро-фаргинални брисеви од секоја производствена единица, 14 дена по датумот на лабораториска потврда на отсуство на авијарна инфлуенца;
  - 6) во случај на нејасни или позитивни лабораториски резултати, потребно е да се направат сите дополнителни испитувања за да се спречи инфекцијата или пренесување на авијарна инфлуенца кај свињите и
  - 7) да земат примероци за лабораториско испитување, во случај на сомнеж на контакт помеѓу други домашни животни на одгледувалиштето кои се приемчиви на инфекција на авијарна инфлуенца со вируси *H5* и *H7* и заразна живина или други птици.
- (22) Кога официјалниот ветеринар спроведува контрола на комерцијално одгледувалиште, кое е повторно населено согласно член 33 став (2), точка 2) и 3) од овој правилник населено треба:
- 1) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената состојба на одгледувалиштето,
  - 2) да изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни;

- 3) да земе примероци за лабораториско испитување од секоја производствена единица и тоа:
    - а) најмалку 20 крвни примероци, веднаш штом живината се смести во одгледувалиштето, со исклучок на еднодневни пилиња; примероците треба да се земат во одгледувалиште на потекло на живината пред движењето во одгледувалиштето за повторно населување;
    - б) примероци од угината живина или брисеви земени од трупови од максимум 10 мртви птици неделно, за време на период од 21 дена од повторното населување на популацијата.
  - 4) да се земат 20 трахеални/оро-фарингеални и 20 клоакални брисеви од водни птици (патки/гуски) од секоја производствена единица, од одгледувалишта кои претходно биле заразени со ВПАИ, треба во рамките на последната седмица на периодот од 21 ден од повторното населување и
  - 5) да се земат 20 трахеални/оро-фарингеални и 20 клоакални брисеви и 20 крвни примероци од секоја производствена единица, од одгледувалишта кои претходно биле заразени со НПАИ.
- (23) Превентивна вакцинација кај живината или други птици согласно член 38, став (2), точка 9) од овој правилник
- 1) Лабораториските тестови, од член 36, 37 и 38 на овој правилник, треба да се спроведат на живина или други птици користејќи одобрена ДИВА анализа, кога вирусот е познат.
  - 2) Кога се користат контролни птици, во секое вакцинирано јато треба да има присутни контролни птици кои ќе бидат клинички прегледани и тестирани со тест на инхибиција хемаглутинација (HI). Затоа, треба да се земаат 20 крвни примероци од невакцинирани контролни птици во секое вакцинирано јато/одгледувалиште, најмалку на секои 60 дена.
- (24) Критериуми за движење на живина или други птици и производи од живина применливи во услови кога се спроведува итна вакцинација согласно Прилог 7 од овој правилник
- 1) За да намали на минимум ризикот од понатамошно ширење на инфекцијата авијарна инфлуенца треба да се применуваат строги мерки за контрола на движењето на живина или други птици и нивните јајца.
  - 2) на почетокот на спроведување на итната вакцинација, за да намали на минимум ризикот од понатамошно ширење на инфекцијата авијарна инфлуенца во зоната и надвор од зоната каде се спроведува вакцинација, треба да се применуваат строги мерки за контрола на движењето на живина или други птици и нивните јајца.
  - 3) Пред прво движење, внатре и надвор од зоната на вакцинација на јајцата за ведење и јајцата за консумација, а потоа на секои триесет дена, официјалниот ветеринар треба да :
    - а) спроведе клинички преглед на невакцинирани родители или кокошки носилки во секоја производствена единица, вклучувајќи проценка на клиничката историја и клиничките испитувања на живината, особено на оние кои изгледаат болни; да се земат примероци од живината од секоја производствена единица; или
    - б) спроведе клинички преглед на вакцинирани родители или кокошки носилки во секоја производствена единица, вклучувајќи проценка на клиничката историја и клиничките испитувања на контролна живина во јатото; треба да се земат примероци за лабораториско испитување од контролните птици.

- 4) За движењето на вакцинираната живина или други птици, кои се одгледуваат во други одгледувалишта или движењето на вакцинираната живина во и надвор од областа на вакцинарање, официјалниот ветеринар треба:
- а) да изврши преглед на евиденцијата за производството и здравствената евиденција на одгледувалиштето.
  - б) да изврши клинички преглед со проценка на клиничка историја на секоја производна единица, и клинички преглед на живината или други птици, особено оние кои изгледаат болни, 72 часа пред времето на поаѓање, особено контролните птици;
  - в) да земе примероци од контролните птици доколку резултатите од клиничкиот преглед и лабораториските резултати од подточките а) и б) од оваа точка не се задоволителни. Доколку резултатите се задоволителни треба да се земат следните примероци:
    - најмалку 20 трахеални / оро-фарингеални и 20 клоакални брисеви и 20 крвни примероци од вакцинирана живина или други птици за спроведување на соодветни *DIVA* истражувања 72 часа пред времето за заминување и
    - 20 трахеални / оро-фарингеални и 20 клоакални брисеви и 20 крвни примероци за серолошка употреба на тест *HI* од контролни птици пред времето за заминување.

ГЛАВА 6: Испитување со вирусолошки тестови и толкување на резултатите

(1) Изолацијата на вирусот со инокулација на ембрионирани кокошкини јајца се смета за најчувствителен дијагностички тест за авијарна инфлуенца и главен за идентификација на соевите и карактеризација на вирусот.

(2) Обработка на примероците

Доколку се доставени „суви“, брисевите мора целосно да бидат потопени во доволно количество на антибиотски медиум. Примероците можат да бидат групирани во пулови, по пет примероци во еден пул, под услов тие да се собрани од ист вид, во исто време и иста епидемиолошка единица.

На мршите доставени во лабораторијата, се спроведува патоанатомски преглед и се земаат примероци од: фекална или цревна содржина, мозочно ткиво, трахеа, бели дробови, црн дроб, слезина и други органи на кои се забележуваат промени. Овие органи и ткива можат да бидат групирани во пулови, но фекалните материјали се обработуваат одделно.

Фекалните примероци и органи се хомогенизираат (во затворен миксер или со користење на толчник и аван и стерилен песок) во антибиотски медиум со подготовка на 10 до 20% w/v суспензија во медиумот.

Потопените брисеви и суспензии се оставаат околу два часа на собна температура (или подолг период при 4°C), и потоа се центрифугираат (на 800 до 1000 xg /10 минути).

(3) Изолација на вирусот во ембрионирани кокошкини јајца

Пречистената суспензија мора да се инокуира во волумен од 0,1 до 0,2 ml во алантоисната празнина во секое од најмалку четири ембрионирани кокошкини јајца, кои престојувале во инкубатор од девет до единаесет дена. Овие јајца треба да потекнуваат од јато слободно од специфични патогени (*Specific Pathogen Free - SPF*), но ако тоа е невозможно, тогаш е дозволено да се користат јајца добиени од јато во кое нема присуство на антитела на авијарна инфлуенца (серум негативни антитела).

Инокулираните јајца треба да се чуваат на температура од 37°C и да се надгледуваат на ламба секојдневно. Јајца со мртви или ембриони што умираат, како и сите останати јајца, шест дена по инокулацијата треба да се оладат на температура од 4°C, а алантоисно-амнионските течности да се тестираат за активност на хемаглутинација. Ако не се утврди хемаглутинација, оваа постапка треба да се повтори со користење на неразредена алантоисно-амнионска течност како инокулум. Кога хемаглутинацијата е утврдена, мора културелно да се исклучи присуството на бактерии. Ако се присутни бактериите, течноста може да се пропушта низ филтерската мембрана со големина на пори од 450 nm, а потоа се додаваат антибиотици и се инокулират во ембрионирани јајца како што е наведено погоре.

Течностите со позитивни резултати треба да се тестираат на присуство на бактерии. Ако бидат откриени бактерии, течноста може да помине низ филтер со мембрана со големина на пори од 450 nm или да подложи на центрифугирање, за да се отстранат бактериите и повторно да се инокулира во јајцата по додавање на уште антибиотици.

(4) Диференцијална дијагноза

1) Прелиминарна диференцијација

Заради спроведување на мерките за контрола на болеста и ограничување на ширењето на вирусот на авијарна инфлуенца националната референтна лабораторија која има изолирано хемаглутинациски вирус, мора да биде во состојба да одреди дали тоа е инфлуенца вирус тип А, подвидови *H5* или *H7* или вирус на Њукастелска болест. Хемаглутиниращката течност треба да се употреби во тест на инхибиција на хемаглутинација како што е опишано во Глава 9 од овој прилог. Позитивна инхибиција, со титар од 2 до 3 $\log_2$ во однос на позитивната контрола, со специфичен поликлонен антисерум за подвидовите *H5* или *H7* од инфлуенца А, може да послужат како прелиминарна идентификација, која овозможува спроведување на привремени мерки за контрола.

2) Потврдна идентификација

Националната референтна лабораторија треба да:

- а) потврди дека изолатот е вирус на инфлуенца А, преку употреба на тест за двојна имунодифузија за утврдување на групен антиген;
- б) потврди дали изолатот е или не е од подвидовите *H5* или *H7*, позитивната идентификација бара спроведување на мерки за контрола на подвидовите *H5* и *H7* на НПАИ;
- в) итно да ги достави сите изолати на ВПАИ и на *H5* и *H7* до референтната лабораторија на Заедницата за потврда и целосна карактеризација, освен ако не е одобрено отстапување во согласност со точка 4) од овој став;
- г) лабораторијата доколку има соодветен капацитет треба да спроведе тест за одредување на интравенозен патоген индекс во шестнеделните пилиња како што е наведено во Глава 7 од овој прилог. Показателите за патогеност при интравенско инфицирање кои надминуваат 1,2 покажуваат присуство на вирус, за кој е потребно спроведување на мерките за контрола за ВПАИ.

Националната референтна лабораторија треба да обезбеди експертиза и опрема, потребни за секвенционирање на нуклеотидот од хемаглутининскиот ген, за да се утврди присуството или отсуството на повеќе базични аминокиселини на местото на цепање на хемаглутининскиот прекурсор протеин за секој вирус *H5* или *H7* на НПАИ. Со карактеризација на вирусот ќе се намали времето потребно за дијагностицирање, а во случај на позитивен резултат како и за целосно спроведување на мерките за контрола на ВПАИ.

ГЛАВА 7: Молекуларни тестови и толкување на резултатите

Актуелната дефиниција за ВПАИ, овозможува молекуларна идентификација на вирулентните фактори и ја потврдува употребата на молекуларните техники за дијагностицирање на авијарна инфлуенца. Конвенционалните техники *RT-PCR*, спроведени врз клинички примероци со точно детерминирани прајмери, можат да постигнат брзо откривање и идентификација на подвидовите (најмалку на *H5* и *H7*), како и *PCR* ампликон - производ што може да се користи при секвенционирање на нуклеотидот, а исто така, докажано е дека тие можат да се користат за брзо идентификување на последователни инфекции по раното откривање на погодените објекти и карактеризација на вирусот. *RT-PCR* во „реално време“ е поедноставена метода со употреба на прајмер/флуороген пробен систем (*rRT-PCR*) која дозволува побрзо откривање и прецизно дијагностицирање на вируси на авијарна инфлуенца и одредување на подвидовите *H5* или *H7* на клиничките примероци.

Системите *RT-PCR* и *rRT-PCR* сепак претставуваат проблем, бидејќи, до денес, различни лаборатории имаат развиено различни системи, кои, иако се целосно прифатени, не биле потврдени или подложени на тестови со голем број примероци во различни лаборатории. Референтната лабораторија на Заедницата и одделните национални референтни лаборатории бараат решение за овој проблем како дел од проектот на Заедницата финансиран од (*EU AVIFLU*) за да се дојде до потпишување на протоколи за конвенционални *RT-PCR* и *rRT-PCR*, кои можат да бидат усвоени од страна на други национални референтни лаборатории. Ако тест параметрите, како што се: клиничкото време и времето за развој, се разликуваат од препорачаните параметри во соодветните протоколи, треба да се докаже дека тие се соодветни за целта, пред да се користат во согласност со Глава 1, став (5) од овој прилог.

ГЛАВА 8: Тестови за патогеност ин vivo и толкување на резултатите

Вирулентноста на вируси тип А на грипот кај кокошки, изолирани од птиците, мора да биде одредена со употреба на тест за определување на интравенски патоген индекс (*IVPI*), кој треба да се извршува на следниов начин:

- 1) свежа инфективна алантонсна течност со НА титри $>1/16$ (>24 или $>\log_2 4$ кога е изразен со реципрочна вредност) од најниско можно ниво на пасажа, по можност од првичната изолација, без селекција извршено е разредување од $1/10$ со стерилен изотоничен солен раствор.
- 2) 0,1 ml од разредениот вирус се инјектира интравенозно на десет шестнеделни *SPF* или *SAN* кокошки.
- 3) птиците се испитуваат на интервали од 24 часа во текот на 10 дена. При секое набљудување, секоја птица се оценува со 0 при нормална состојба, со 1 ако е болна, со 2 ако е тешко болна, со 3 ако е мртва. Проценката на болните и тешко болните птици е последица на субјективно клиничко оценување.

Обично „болните“ птици покажуваат еден, а „тешко болните“ - повеќе од еден од симптомите: респираторни тешкотии, депресија, дијареја, цијаноза на видливата кожа или обетките, отоци по лицето и /или главата, нервни симптоми. Мртвите птици се оценуваат со 3 при секоја од останатите секојдневни надзори по смртта. Од аспект на благосостојбата, кога птиците се премногу болни за да јадат или пијат, тие треба да бидат убивани хумано, бидејќи тие ќе умрат во рок од 24 часа без лекување.

- 4) Тестот *IVPI* е главната мерка при набљудување на птиците за период подолг од 10 дена. Параметар 3,00 значи дека сите птици умреле во рок од 24 часа, а показателот 0,00 значи дека ниту една птица не покажала клинички симптоми за време на 10-дневниот период на следење. Еден едноставен метод за снимање на резултатите и пресметување на параметрите е прикажан во табелата:

Табела за евидентирање на резултати и толкување на индикации

Клинички знаци	Ден по инокулацијата										Вкупен коефициент	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Нормални	10	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	$12 \times 0 = 0$
Болни	0	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	$6 \times 1 = 6$
Тешко болни	0	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	$6 \times 2 = 12$
Мртви	0	2	6	8	10	10	10	10	10	10	10	$76 \times 3 = 228$
												Вкупно = 246

Забелешки: 10 птици набљудувани за 10 дена = 100 набљудувања

Показател = значи оцена за набљудување = $246/100 = 2,46$

Секој вирусот А на инфлуенца, независно од подвидовите, прикажан со вредност поголема од 1,2 во тестот *I/P/I* се смета за вирус ВПАИ.

ГЛАВА 9: Серолошки тестови и толкување на резултатите

За да се потврди присуството на вирусот на инфлуенца А, обично се користи метод за утврдување на присуството на нуклеопротеински или структурни антигени, што се заеднички за сите вируси на инфлуенца А.

За таа цел, може да се користи тестот за двојна имунодифузија кој вклучува или концентрирани вирусни препарати или екстракти од заразени хориоалантоисни мембрани.

Избраните методи во однос на серолошките тестови за откривање на антитела на вирусот на авијарна инфлуенца се тестови на хемаглутинација (*HA*) и инхибиција на хемаглутинација (*HI*).

ГЛАВА 10: Системи за надзор поврзани со вакцинација

(1) Употреба на итна и заштитна вакцинација под услов да се користи стратегија ДИВА (разликување на заразени од вакцинирани животни) е во насока на спречување на инфекција и натамошно ширење на вирусот меѓу јатата. Вакцинирањето го зголемува количеството на вируси потребно за инфицирање на птиците и го намалува количеството на излучени вируси. Сепак, иако вакцинираните птици не покажуваат повеќе клинички симптоми, тие се уште можат да го шират вирусот бидејќи нивното тело е инфицирано. Затоа, вирусот ВПАИ од подвидовите *H5* и *H7* може да циркулира некое време без да биде забележано во јатото чиешто ниво на имунитет не е оптимално, исто како вирусот на НПАИ во невакцинираното јато. Неопходно е да се утврдат позитивните вакцинирани јата носители на дивниот вирус, за да можат да се применуваат други мерки на контрола, како што е убивање.

(2) Употреба на контролни птици за следење на инфекцијата

На ниво на јато, се користи едноставен метод преку редовно следење на контролни птици кои не се вакцинирани во секое вакцинирано јато. Овој пристап е покомплексен во случај на големи јата каде е потешко да се идентификуваат контролните птици. Контактот меѓу контролните и вакцинирани птици треба да биде обезбеден.

(3) Лабораториски тест ДИВА за следење на инфекцијата

Како алтернатива или додаток на овој метод, може да се одреди дали вакцинираните птици се изложени на дивии соеви од вирусот со користење на лабораториски тестови ДИВА. Развиени се неколку системи кои овозможуваат откривање и издвојување на заразените од вакцинираните птици. Еден метод за кој е докажано дека функционира е употребата на вакцина што содржи вирус со ист хемаглутиносен подтип (Н), но различна невраминидаза (N) од доминантниот вирус. Антителата за N од дивниот вирус се природни маркери на инфекцијата.

По појавувањето на вирусот H7N1 НПАИ, со цел да се изврши примена на директни мерки за контрола, беше воведена стратегија ДИВА, за употреба на вакцина што содржи H7N3 за борба против жаришта на инфекција со H7N1. Вакцинираните и заразените птиците со див вирус се разликуваат со користење на серолошки тест за детектирање на антителата за N1. Истата стратегија беше користена за контрола на НПАИ предизвикана од H7N3 при што во овој случај со вакцина H7N1 и серолошки тест за откривање на антитела против N3. И во двата случаи, вакцинирањето придружено со stamping out, користејќи ја предметната стратегија ДИВА резултира со уништување на огништето на дивниот вирус.

Со овој систем се јавува проблем, ако се покаже дека новопојавениот див вирус го има истиот антиген N, како и актуелниот див вирус, но се од различен H подвид, во споредба со H5 или H7, или ако подвидовите со истите антигени N веќе се распространети во подрачјето. Познато е дека, патките особено се носители на повеќе од еден подвид. Затоа се разви соодветен тест, кој овозможи рутинско следење на јатата за анти-невраминидаза антитела, беше развиен и употребуван „ad hoc“ серолошки тест, базиран на индиректен флуоресцентен тест за антитела, користејќи како антиген протеини N изразени преку рекомбинанти на бакуловириси. Тестот ELISA може да има пошироко и лесно користење.

Употребата на вакцини кои содржат само HA, како рекомбинантни векторски вакцини, овозможува да се користат за откривање на зараза кај вакцинирани птици со класичен тест AGID или тестови ELISA базирани на нуклеопротеини, неструктурни протеини или структурни протеини.

За инактивираниите вакцини, опишан е тест кој ги детектира антителата против неструктуралните протеини, кои се произведени за време на природна инфекција, но постои ограничување од фактот дека природното инфицирање на јатото од вирус, без оглед на подвидовите, влијае на создавање на антитела насочени против неструктурните протеини.

Развојот на брзи и прецизни методи за откривање на вируси, особено оние кои можат да бидат автоматизирани, како RT-PCR во реално време, значи дека тие можат да се користат за едноставна дистрибуција и редовно испитување на вакцинирани птици за присуство на дивниот вирус. Сепак, откривањето на агенсот ќе биде ограничен само на акутната фаза на болеста и нема да може да заклучи дека јатото не било изложено на вирусот во минатото. Овој пристап е најсоодветен при испитување на вакцинирани птици пред движење за да се докаже слободата од активна инфекција.

Бројот на примероците кои треба да се тестираат преку системите за избор треба да овозможува исклучување на ширењето на зараза со вирусот на авијарна инфлуенца во јато со повеќе од 15% со ниво на сигурност од 95%.

ГЛАВА 11: Стратегии за дијагноза на авијарна инфлуенца

Како што е утврдено во Прилог 3 од овој правилник, одлуките за спроведување на мерките во определени подрачја или контакт одгледувалишта и сериозноста на овие мерки можат да варираат во зависност од големината на ризикот. Слично на тоа, потврдата на дијагнозата ќе зависи од ситуацијата на теренот, големината на опасноста и нивото на ризик. Агенцијата треба да донесе одлуки во врска со дијагностичките докази кои балансираат меѓу брзата контрола и искоренување на болеста и потенцијалното влијание на погрешната дијагноза. Овие одлуки треба да се базираат на многу фактори, но некои ситуации можат да се предвидат.

состојба на болеста	Потенцијален проблем	Дијагностички критериуми
Неодредени знаци, неофицијални сомневања	Изолирано одгледувалиште	Брзо откривање базирано на <i>RT-PCR</i> ген М Диференцијална дијагноза согласно барањата
Сомнителни појави	Изолирано одгледувалиште	Изведување на целосна студија за дијагноза, изолирање на вирусот и карактеризација
Првични сомнителни појави	Одгледувалиште со густо населена живина	Изведување на целосна студија за дијагноза, изолирање на вирусот и карактеризација, но со акцент на брзо откривање и методи на карактеризација, особено оние базирани на <i>RT-PCR</i> и секвенционирање.(1)
Второ и последователно сомневање за жариштата	Изолирани одгледувалишта, епидимиолошки поврзани со првичното сомневање	Концентрирање на брзо откривање и методи на карактеризација, особено оние базирани на <i>RT-PCR</i> и секвенционирање.(1)
Второ и последователно сомневање за жариштата	Одгледувалишта со густо населена живина или со многу епидимиолошки линкови	Потпирање на методи за брзо откривање на било кој вирус на авијарна инфлуенца. (1)
Многукратни сомневања за жаришта или брзо ширење на болеста вклучувајќи и набљудување	Ширењето ќе стане неконтролирано без брза интервенција	Потпирање на методи за брзо откривање на било кој вирус на авијарна инфлуенца или на клинички знаци.(1)

(1) За таа цел се врши потполно прибирање на примероци и примероците треба да се чуваат за понатамошно оценување.

ГЛАВА 12: Испитување на вирусот на авијарна инфлуенца кај свињите и другите цицачи

(1) Свињите се осетливи на заразување со авијарна инфлуенца, репликацијата на вирусот кај свињите е релативно ограничена, но сепак постои можност заразените свињи да ја пренесат болеста кај живината и другите приемчиви животни. Нема докази дека заразените свињи пренесуваат вируси на авијарна инфлуенца од подвидовите *H5* и *H7*.

Свињите инфицирани со *H7N7* не покажуваат клинички знаци кои би можеле да се припишат на вирусот *H7N7* и не се пријавени случаи на угинати свињи од *H5N1*.

Клиничките знаци за да се утврди дали свињите се заразени, иако клиничката слика, карактеристична за заразени свињи со други вируси на грип со птичји потекло може да се појави откако вирусот се приспособува на домаќинот. Дијагностицирањето на инфицираните свињи со вирусот на авијарна инфлуенца е слично на дијагностицирањето на видовите птици со изолацијата на вирусот, молекуларните техники и откривање на специфични антитела со користење на тестови на инхибиција на хемаглутинацијата. Сепак, постојат некои разлики и ниту еден од тестовите не е целосно валидиран за да се потврди инфекцијата со вирусот на авијарна инфлуенца кај свињите.

(2) Инфекциите со вирусот на авијарната инфлуенца кај свињите се ограничени на респираторниот тракт и затоа примероците од оро-фарингеалните или носните брисеви или ткиво од респираторниот тракт, од свињите кои покажуваат знаци на болеста. Примероците и брисеви можат да бидат обработени со цел изолирање на вирус или молекуларното откривање на вирусот, со користење на истите техники, опишани погоре за примероците од птиците. при користење на *PCR* техники, треба да се применува соодветна контрола, за да се осигури дека размножување не се попречува заради присуството на супстанци во примероците од свињите.

(3) Инокулација и инкубација на јајца

За да се изолираат вирусите кај цицачите во 9 до 11-дневните ембрионирани јајца, обично се врши инокулирање на секое јајце во алантоисната и амнионската празнина. Сепак, кога се тестираат свињите за контакт со вируси на авијарна инфлуенца, кога вирусот имал мала можност да се прилагоди, веројатно е доволно инокулирање во алантоисната празнина.

Слично на тоа, обично се препорачува инкубација со температура од 35°C за изолација на вирусот на грипот А од цицачите, но повторно за вируси кои се слабо прилагодени на свињите, при изолирањето на вирусот нема да биде штетна температура од 37°C.

(4) Тест за специфични антитела во тестовите за авијарна инфлуенца

Изолација на вирусот или молекуларно откривање, се најчувствителни методи за утврдување на инфекција на вирусотна авијарна инфлуенца кај свињите. Сепак, серолошките реакции биле откриени во отсуство на изолација или откривање на вирусот. Тестовите на инхибиција на хемаглутинација, при користење на серуми од свињите, бараат некои модификации на тестовите кои се користат за серуми на птици утврдени во Глава 8 од овој прилог

Серумите од свињите се познати по поседувањето својство за неспецифична инхибиција кај тестовите на инхибиција на хемаглутинација и поради тоа, секој серумски примерок треба да се обработува со рецептор уништувачки ензим (PUE), за да се спречи оваа појава. Треба да се употреби следниот метод:

- 1) Во 100 µl од антисерумот на свињите се додава 400 µl *RDE* (претходно подготвен раствор) и добро се меша.
- 2) Инкубација на 37°C за еден час.
- 3) Потоа, инкубација на 56°C, 30 минути
- 4) Ладење на примероците на 4°C за најмалку 15 минути.
- 5) Се додава 10 µl 30% (v/v) спакувани клетки на птичји црвени крвни клетки во и се меша темелно.
- 6) Инкубација на 4°C во текот на ноќта. Ако е од суштинско значење примероците да се користат истиот ден, инкубација на 37°C еден час и центрифугирање на 300 x g, пет минути.

Така третираниот серум се употребува за тестови на инхибиција на хемаглутинација (*IH*) почетното разградување е 1:10. Мора да се користи серија од серум од свињи со познат серонегативен статус во однос на авијарна инфлуенца, за да се процени специфичноста на тестот *IH*, кој ќе се користи за вирусот (видете користење на вирус за серологија од избувнувањето, глава 8 од овој прилог).

(5) Земање примероци од свињите

Заради изложеноста на ризик преку контакт со живина или производи од живина од свињите се земаат оро-фарингеални или носни брисеви, и крвни примероци во согласност со постапките утврдени во глава 5 став (21) од овој прилог. Примероците се земаат од свињи кои покажуваат клинички знаци на болеста. Во случај кога свињите не покажуваат никакви клинички знаци, примероците можат да бидат собрани по случаен избор од сите објекти на имотот. Испитивањето на брисовите е со брзи молекуларни тестови и/или изолирање на вирусот во лабораторијата. *RT-PCR* треба да биде соодветно утврден и со осетливост еквивалентна најмалку како и излолацијата на вирусот на грипот А во јајцата.

Две до четири недели по убивање на живината зарадена со авијарна инфлуенца, треба да се соберат најмалку шеесет крвни примероци, од групи на свињи кои се во директен контакт едни со други. Примероците треба да се тестираат со *IH* користејќи вирус изолиран од заболената живина. Примероците земени за време на акутната и конвалесцентна фаза мора да се тестираат со истиот тест. Позитивните примероци можат да се потврдат со употреба на вирус-неутрализациски и/или *Western blot* тест.

Ако некој од овие примероци се покаже позитивен, треба да се извршат епидемиолошки испитување во сите фарми за свињи кои се наоѓаат во заштитната зона, без разлика дали тие се од мешан тип или не.

(6) Вируси на авијарна инфлуенца кај други цицачи покрај свињи

Покрај свињите, кои се приемчиви за авијарна инфлуенца вклучувајќи мачки. При истражувањето на мачки во врска со ВПАИ *H5N1* треба да се изврши следното:

Најмногу пато анатомски промени поврзани со вирусната репликација се концентрирани во белите дробови и во црниот дроб, поради тоа примероци за вирусолошки истражувања треба да се земат од тие органи на мртви животни. За откривање на вирусот кај живите животни треба да се земат трахеални /орофарингеални брисеви. Освен тоа, можат да се земат фекални брисеви одделно.

Крвните примероци кои се наменети за тестови на *IH* задолжително подлежат на термичка обработка на 56°C во текот на 30 минути, а обработката со рецептор уништувачки ензим (PUE) може да биде изоставена.

ГЛАВА 13: Минимални барања за потребите при превоз на примероците

(1) Превозот на примероци за кои постои сомнеж или е потврдено присуство на патогени е предмет на строги национални и меѓународни правила, што треба да се почитуваат цело време. Вирусните изолати не се класифицирани како примероци за дијагноза, но треба да бидат спакувани во согласност со меѓународните стандарди.

Инструкциите утврдени во ова поглавје се однесуваат на воздушниот превоз, но сличен начин на пакување треба да се користи при превоз на примероци по копно и море.

(2) Пакување на дијагностички примероци за превоз

Дијагностички примероци пренесувани според Меѓународната асоцијација за воздушен превоз ИАТА (*IATA-International Air Transport Association*) се означени со UN идентификациски број 2814, 2900 или 3373 како релевантни.

Испраќачот, а не превозната компанија е одговорна за пакетот сè додека не стигне до примачот.

(3) Примарно пакување

- 1) примарниот контејнер (и) треба да биде водоотпорен, краиштата на завртките треба да бидат запечатени со парафин или залепени со лента или пак да бидат обезбедени со други мерки за заштита.
- 2) повеќе примарни контејнери треба да бидат спакувани одделно за да се спречи кршење.
- 3) при определување на обемот за испраќање на дијагностичките примероци, треба да биде земен во предвид вирусниот транспортен медиум.
- 4) примарниот контејнер не смее да содржи повеќе од 500 ml или 500 g.

Целата содржината на примарниот контејнер е дијагностичкиот примерок.

(4) Секундарно пакување

- 1) Секундарниот контејнер мора да содржи доволно материјал за да ја апсорбира целата содржина на примарните контејнери во случај на истекување или оштетување.
- 2) Секундарното пакување мора да одговара на барањата за пакување на ИАТА за дијагностички примероци, вклучително и постапката на тест при паѓање од 1,2 метри (3,9 стапки). Одржајќи го пакувањето со заразни материји ќе ги надмине барањата за пакување на примероци за дијагноза, според Упатство за пакување 602 на ИАТА, тоа може да се користи.
- 3) Пакувањето со инфективен материјал мора да содржи одредени означувања („UN“ ќе циркулира) на пример:
„UN 4G/CLASS 6.2/99/GB/2450“
- 4) Секундарното пакување мора да биде водоотпорно. Треба да се исполнат упатствата во однос на пакувањето, дадени од производителот на пакувањето или од друга овластена земја вклучена во секундарното пакување.
- 5) Минималната големина на секундарно пакување мора да биде најмалку 100 мм (четири инчи).
- 6) Секундарно пакување мора да биде доволно големо за документите кои ја следат пратката, како што се писмата за воздушен сообраќај.

(5) Надворешно пакување

- 1) Надворешното пакување не може да содржи повеќе од 4 l или 4 kg.
- 2) Доколку е потребно, надвор од секундарното пакување треба да се стави сув мраз или мраз. Ако се користи сув мраз, пакувањето треба да овозможи ослободување на јаглерод диоксид и да не дозволува зголемување на притисокот, што би можело да го прекине пакувањето. Ако се користи мраз, пакувањето мора да биде херметичко. Секое пакување и воздушните писма за превоз мора да бидат означени со следново:

„UN 3373 ПРИМЕРОЦИ ЗА ДИЈАГНОЗА

СПАКУВАНИ ВО СОГЛАСНОСТ СО

ИАТА ИНСТРУКЦИИ 650“

- 3) Детална листа на содржината мора да биде поставена помеѓу секундарното и надворешното пакување.
- 4) Надворешното пакување треба да биде сместено во вакумирана пластична ќеса за заштита од влага.
- 5) Не е потребна декларација за опасни производи.

ГЛАВА 14: Испорака на вируси и примероци во референтната лабораторија на Заедницата

(1) Примероците кои треба да се испратат во референтната лабораторија на Заедницата треба да бидат усогласени со препораките за превоз на опасни патогени во рамките на Заедницата, како и на регулативите и на постојното законодавство во Велика Британија.

Треба да се почитуваат упатствата утврдени во оваа глава.

(2) Испорака на вирусите или други материјали во референтната лабораторија на Заедницата

1) Сите материјали мора да се пакуваат во согласност со упатствата утврдени во овој прилог.

2) Надворешните пакувања треба да бидат означени на следниов начин:

„ЖИВОТИНСКИ ПАТОГЕН—ПАКУВАЊЕТО ДА СЕ ОТВОРИ САМО ВО ДЕЛОТ ЗА ПТИЧЈА ВИРОЛОГИЈА, VLA, WEYBRIDGE. УВОЗ ДОЗВОЛЕН СО ЛИЦЕНЦИРАН БРОЈ ....* ..... ИЗДАДЕН СОГЛАСНО НАЛОГОТ ЗА УВОЗ НА ПАТОГЕНИ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО.“

3) Еден од следните броеви за лиценца треба да се вметнат:

а) за вирус на авијарна инфлуенца: „АНЗ/2232/2002/5*“

б) за ткива и други материјали: „АНЗ/2074С/2004/3*“

Бидејќи бројот на лиценците од време на време се менува, лабораториите кои испраќаат примероци, треба да се сигурни дека ги користат тековните броеви на лиценците, пред да ги испратат пакетите.

4) Пакетот треба да биде адресиран до:

Avian Virology
VLA Weybridge,
New Haw, Addlestone,
Surrey KT15 3NB
United Kingdom

5) Писмото треба ја придружува пратката, доколку е можно со историја за изолатите, видови и возраст, регион/земја на изолација и клиничка историја.

6) Пакетите треба да бидат испратени со воздушна пошта или со воздушен превоз.

Ако пакетите се праќаат со воздушен превоз, бројот на авионскиот товарен лист треба да биде испратен до референтната лабораторија по факс, преку телефон или по е-пошта пред пристигнување на материјалите.

Пакетите испратени со воздушен превоз треба да бидат јасно означени, како што следува:

„CARE OF TRANSGLOBAL“ (Товар со меѓународно значење“) за да се осигура брза обработка на аеродромот и адреса и контакт на референтната лабораторија на Заедницата

ГЛАВА 15: Минимални барања за безбедност во лабораториите за дијагностицирање на авијарна инфлуенца

(1) Барањата за безбедност во дијагностичките лаборатории кои работат со вируси на авијарна инфлуенца треба го покријат и задржувањето на вируси како закана за здравјето на животните и заштита на оние кои работат во лабораториски услови (како и оние надвор од нив) од било кој зоонозен ризик.

Ако постои дијагноза поставена преку полимеразно-верижна реакција (*PCR*) и клонирање на *PCR* производи во бактериски плазмид за размножување, на пример, за целите на секвенционирање на ДНК, следната директива и Европските норми се додаваат на претјодните две директиви:

(2) Освен директивите на Заедницата, треба да се земат во предвид и Европските норми:

EN 12128 Биотехнологија. Лаборатории за истражување, развој и анализа. Нивоа на сигурност на микробиолошките лаборатории, области под ризик, локалитети и барања за физички безбедност.

EN 12738 Биотехнологија. Лаборатории за истражување, развој и анализа. Упатство за задржување на животни инокулирани со микро-организми за експериментите.

EN 12740 Биотехнологија. Лаборатории за истражување, развој и анализа. Упатство за ракување, деактивирање и контрола на отпадот.

EN 12741 Биотехнологија. Лаборатории за истражување, развој и анализа. Упатството за работа во биотехнолошки лаборатории.

За работа/управување со лабораториите, треба да се применат следните услови:

(3) Услови за лабораториите (нивоа на безбедност/сигурност од 1 до 4)

Мерки на безбедност	Нивоа на безбедност			
	1	2	3	4
Лабораторија: изолирана	Не	Да	Да	да
Лаборатории одделени со врати	Не	Да	Да	да
Присуство на прозорец за набљудување или друг начин за да се видат сопствениците	по избор	по избор	по избор	да
Мора да има обезбедено средства за миење на раце за персоналот	Да	Да	Да	да
Мора да биде обезбедена дезинфекција на рацете	по избор	Да	Да	да
Ограничен пристап	Не	Да	Да	да
Специфични мерки за контрола на аеросол	Не	Да Намалување	Да спречување	да спречување

Знак за биолошки ризик на вратата	Не	Да	Да	да
Бања	Не	Не	по избор	да
Иригација на очите	Да	Да	Да	да
Лабораторија: може да се запечати за дезинфекција	Да	Да	Да	да
Површини отпорни на вода, киселини, алкалии, растворувачи, средства за дезинфекција, деконтаминација и лесни за чистење	да (работна маса)	да (работна маса)	да (работна маса) под)	да (работна маса) под)
Влез во лабораторијата преку воздушен покрив	Не	Не	по избор	да
Негативен притисок во однос на притисокот од непосредната околина	Не	Не	по избор	да
Излезниот и влезниот воздух од лабораторијата мора да биде филтриран преку системот НЕРА	Не	Не	да (излезен воздух)	да
Автоклав	во локацијата	во зградата	соседната соба во лабораторијата	Лабораторија со двоен влез
Мерки на безбедност	Нивоа на безбедност			
	1	2	3	4
Заштитна облека	Соодветна заштитна облека	Соодветна заштитна облека	Соодветна заштитна облека (по избор обувки)	Целосна промена на обувките
Ракавици	не	по избор	да	да
Ефикасен вектор на контрола (на пр. глодари и инсекти)	по избор	Да	да	да
Безбедно чување од биологични агенти	да	Да	да	да
Лабораторијата мора да поседува сопствена опрема	не	Не	препорачливо	да

(4) Безбедност во однос на здравјето на животните

Регулативите во однос на безбедност на вирусите на авијарна инфлуенца особено ВПАИ, но исто така вклучувајќи ги сите вируси на авијарна инфлуенца и подвидовите од Н5 и Н7, треба да бидат воведени од ветеринарските власти во земјите-членки. Светската организација за здравјето на животните (ОИЕ) предвидува некои насоки во глава 1.4.5 од Кодексот за здравјето на копнените животни од 2005 година и ВПАИ е разгледана како контролирана патогена група 4 од ОИЕ .

Сепак, прописите кои го регулираат начинот на постапување со вируси на авијарна инфлуенца ќе бидат воведени од ветеринарните власти на земјата-членка.

(5) Безбедност во однос на здравјето на луѓето

Лабораториите кои работат со вируси на авијарна инфлуенца мора да бидат свесни дека во секој момент, во најмала рака претставуваат потенцијални хумани патогени и треба да обезбедат начин на работа со кој ќе се избегне инфицирањето на оние кои работат во лабораториски услови и ширење на вирусот надвор.

⁽¹⁾ Законот за идентификација и регистрација на животните е усогласен со Директивата на Советот 92/102/ЕЕЗ од 27 ноември 1992 за идентификација и регистрација на животните, број 31992L0102.

⁽²⁾ Законот за безбедност на храна е усогласен со Регулативата (ЕЗ) бр. 853/2004 на Европскиот Парламент и на Советот од 29 април 2004 година за утврдување на посебни хигиенски правила за храна од животинско потекло, број 32004R0853.

⁽³⁾ Правилникот за начинот и постапката на пријавување на болести кои задолжително се пријавуваат е усогласен со Директивата на Советот 82/894/ЕЕЗ од 21 декември 1982 за известување во врска со болестите кај животните во рамките на Заедницата, број 31982L0894.